

SPECUSTAWY COVID-19 PRZEWODNIK

WSTĘP

W związku z uchwaleniem kolejnej (czwartej już) specustawy związanej z przeciwdziałaniem COVID-19 prezentujemy Państwu kolejną (również czwartą) wersję naszego Przewodnika po Specustawach COVID-19.

W skład pakietu Specustaw COVID-19 wchodzi:

- pakiet ustaw w ramach Tarczy Antykryzysowej, w tym Pierwsza Specustawa COVID-19, który wszedł w życie w dniu 31 marca i 1 kwietnia 2020 r. (Dziennik Ustaw z 2020 r. poz. 568);
- Druga Specustawa COVID-19, która weszła w życie 18 kwietnia 2020 r. Najważniejszymi nowościami były wówczas modyfikacja Pierwszej Specustawy COVID-19 oraz ustawa o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dziennik Ustaw z 2020 r. poz. 695);
- Trzecia Specustawa COVID-19 to ustawa z 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań ostonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dziennik Ustaw z 2020 r. poz. 875), która weszła w życie 16 maja 2020 r.;
- najnowsza Czwarta Specustawa COVID-19 to ustawa z 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dziennik Ustaw z 2020 r. poz. 1086), która weszła w życie zasadniczo 24 czerwca 2020 r.

W czwartej wersji Przewodnika, tak jak i w wersjach poprzednich, przedstawiamy krótki opis zmian jakie w naszej ocenie są potencjalnie najistotniejsze dla obecnej i przyszłej rzeczywistości gospodarczej w Polsce. Dla ułatwienia lektury zmiany związane z Czwartą Specustawą COVID-19 oraz inne zmiany wprowadzone w stosunku do poprzedniej wersji Przewodnika zostały wskazane **kolorem czerwonym**.

Nowa wersja Przewodnika obejmuje m.in. takie tematy jak kontrola inwestycji zagranicznych, uproszczone postępowanie restrukturyzacyjne i duże zmiany w zakresie zamówień publicznych.

W razie pytań prosimy o kontakt.

Zespół Baker McKenzie

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2
SPIS TREŚCI	3
1. PRAWO PRZEDSIĘBIORCÓW	4
2. UPROSZCZONA RESTRUKTURYZACJA	7
3. PRAWO FARMACEUTYCZNE I MEDYCZNE	8
4. PODATKI	10
5. PRAWO PRACY	12
6. COMPLIANCE	20
7. CENTRALNY REJESTR BENEFICJENTÓW RZECZYWISTYCH	23
8. REGULACJE KONSUMENCKIE	24
9. UMOWY NAJMU	28
10. ZAMÓWIENIA PUBLICZNE	30
11. WSPARCIE DLA BRANŻY OZE	34
12. KONTROLA INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH	35
13. POMOC PUBLICZNA	38
14. KREDYTY I FINANSOWANIE PROJEKTÓW	51
15. WŁASNOŚĆ INTELEKTUALNA	55
16. SPORY SĄDOWE	56
17. TECHNOLOGIE, MEDIA I TELEKOMUNIKACJA	58

1. PRAWO PRZEDSIĘBIORCÓW

Uchwalony zestaw regulacji zawiera rozwiązania dotyczące m.in. zdalnego funkcjonowania spółek.

Druga Specustawa COVID-19 precyzuje, że wprowadzone w niej rozwiązania mają zastosowanie tylko do tych przedsiębiorców, którzy

- prowadzą działalność gospodarczą na terytorium Polski;
- mają trudności finansowe spowodowane COVID-19;
- nie są w stanie upadłości lub w postępowaniu restrukturyzacyjnym.

Dodatkowo, Druga Specustawa COVID-19 wprowadza szereg form wsparcia finansowego, które mogą być udzielone na zasadzie umowy z Agencją Rozwoju Przemysłu.

Czwarta Specustawa COVID-19 wprowadza zmiany dotyczące odpowiedzialności w związku z uproszczonym postępowaniem restrukturyzacyjnym i szczegółowe rozwiązania w zakresie terminów płatności.

Prawo spółek

Wprowadzono wprost podstawę do odbywania posiedzeń zarządu i rad nadzorczych spółek kapitałowych przy pomocy środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość (Internet), a także podejmowania uchwał zarządu lub rady nadzorczej w trybie pisemnym, zdalnie albo na piśmie za pośrednictwem innego członka.

Przewidziano również uchylenie przepisów, które nie pozwalały w trybie pisemnym lub zdalnym dokonywać wyborów przewodniczącego i wiceprzewodniczącego rady nadzorczej, powołać członków zarządu ani też odwoływać lub zawieszać w czynnościach tych osób, także wtedy gdy umowa spółki lub statut przewidywały głosowanie tajne. (dodane w Drugiej Specustawie COVID-19).

Dalsze ułatwienia wprowadzono w celu zapewnienia możliwości organizowania zgromadzeń wspólników przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej oraz elektronicznego zapisu na akcje (dodane w Drugiej Specustawie COVID-19).

Szkoda, że pominięto kwestię pełnomocnictwa do udziału w zgromadzeniu wspólników. W spółkach z o.o. i w niepublicznych spółkach akcyjnych nadal obowiązuje forma pisemna pod rygorem nieważności. Wprawdzie pełnomocnictwo podpisane kwalifikowanym podpisem elektronicznym powinno na zasadach ogólnych KC być uznawane za równoważne formie pisemnej, to jednak nie każdy wspólnik dysponuje takim podpisem. Tak podpisany dokument może być trudny do wydrukowania w formie zachowującej integralność treści z podpisem, co utrudni dołączenie go do księgi protokołów lub złożenie w KRS na żądanie sądu. Tymczasem, w spółkach publicznych KSH wprost dopuszcza pełnomocnictwo w postaci elektronicznej, nieopatrzone kwalifikowanym podpisem. Nierówność co do wymogów formalnych pełnomocnictwa tym bardziej razi w czasach epidemii.

Wydłużono również o 3 miesiące termin na wykonanie obowiązków w zakresie dematerializacji akcji (dodane w Trzeciej Specustawie COVID-19). Nowy termin końcowy na podjęcie uchwały przez walne zgromadzenie w przedmiocie wyboru reżimu dematerializacji, zawarcie umowy oraz pierwsze wezwania akcjonariuszy do składania papierowych dokumentów akcji wyznaczony został na 30 września 2020 r.

Jednocześnie na 1 marca 2021 r. przewidziano utratę mocy obowiązującej dokumentów akcji w postaci papierowej i uzyskanie mocy obowiązującej przez wpisy w rejestrze akcjonariuszy albo przez zapisy akcji na rachunku papierów wartościowych.

Obowiązki członków zarządu

Specustawa COVID-19 łagodzi też terminy niektórych obowiązków raportujących. Planowane jest również odroczenie, w drodze rozporządzenia (delegacja z art. 15 zzh), obowiązków związanych ze sporządzaniem sprawozdań finansowych, ich badaniem przez firmy audytorskie, zatwierdzaniem oraz udostępnianiem tych sprawozdań do wiadomości publicznej.

Nadzwyczajne trudności, w jakich znaleźli się przedsiębiorcy stawia w nowym świetle pytania o zakres osobistej odpowiedzialności członków zarządu i obowiązku działania w najlepszym interesie spółki. Specustawa COVID-19, stanowiąc, że nie popełnia przestępstwa niegospodarności, ani nie działa na szkodę spółki członek zarządu (i odpowiednio członek rady nadzorczej, komisji rewizyjnej lub likwidator), który nie ustala lub nie dochodzi należności powstałych w związku z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem umowy o zamówienie publiczne, albo zmienia taką umowę - wprowadza nową perspektywę w ocenie miary staranności piastunów osób prawnych, także w odniesieniu do wszystkich pozostałych umów.

Jest to tym bardziej istotne, że Druga Specustawa COVID-19 zakazuje, aby środki wsparcia były przeznaczone na regulowanie m.in. zobowiązań wobec podmiotów dominujących i zależnych. W praktyce oznacza to nie tylko ograniczenie możliwości wypłaty dywidendy, ale też wykonywania zobowiązań z grupowych pożyczek czy rozwiązań typu *cash pooling*.

Niemniej, widmo trudności z terminowym wykonaniem obowiązków kontraktowych (a w perspektywie zgłoszenia wniosku o otwarcie upadłości lub restrukturyzacji) zwiększa ekspozycję członków zarządu na kierowanie przeciwko nim osobiście pozwów przez niezaspokojonych wierzycieli spółki, jeśli nie zgłoszą tych wniosków w odpowiednim czasie.

Czwarta Specustawa COVID-19 mityguje to ryzyko. Co do zasady osobista odpowiedzialność członków zarządu za niezłożenie wniosku o ogłoszenie upadłości w terminie wskazanym w przepisach prawa upadłościowego, a także osobista odpowiedzialność w trybie art. 299 KSH oraz 116 Ordynacji Podatkowej jest wyłączona jeśli należycie zostanie dokonane obwieszczenie o otwarciu postępowania o zatwierdzenie układu, zgodnie z wprowadzanymi Czwartą Specustawą COVID-19 przepisami dotyczącymi uproszczonego postępowania restrukturyzacyjnego. Więcej na ten temat piszemy w części *Uproszczona restrukturyzacja*.

Umowy handlowe

Specustawy COVID-19 jedynie punktowo obejmują problematykę umów, regulując skutki ich niewykonania lub konieczności zmiany w poszczególnych sektorach (finansowym, zawieranych w reżimie prawa zamówień publicznych, umów najmu w wielkopowierzchniowych centrach handlowych, czy przede wszystkim umów o pracę i podobnych do nich umów cywilnych). O szczegółach w tym zakresie piszemy w częściach *Zamówienia publiczne*, *Umowy najmu* oraz *Prawo pracy*.

Co do wszystkich pozostałych zobowiązań umownych obowiązują zasady ogólne. Warto więc przypomnieć, że mimo bezprecedensowo trudnej sytuacji, w jakiej znaleźli się przedsiębiorcy, na każdą umowę należy popatrzeć indywidualnie. Warto oprzeć się pokusie

zgłaszania niemożności wykonania umowy z powodu COVID-19, jeśli rzeczywiście nie jest ona niewykonalna z powodu pandemii. Siła wyższa, nadzwyczajna zmiana stosunków i podobne instytucje prawa cywilnego pozwalają zwolnić się z konkretnego obowiązku kontraktowego. Konieczne jest przy tym wykazanie, jaki obowiązek stał się niewykonalny wskutek epidemii i odpowiednio wykazać związek przyczynowy. Samo wprowadzenie stanu epidemii, albo rekomendacja, żeby unikać podróży nie działają automatycznie. Te przesłanki nieraz powodują, że powołanie się na siłę wyższą zamyka możliwość współpracy, a ostatecznie nie przechodzi pomyślnie sądowej weryfikacji.

Terminy płatności

Szkoda, że Specustawy COVID-19 nie złagodziły rygorystycznych, i często niezrozumiałych dla przedsiębiorców, obowiązków wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych. Wprowadzony tą ustawą element nadzoru administracyjnego nad umownymi terminami zapłaty może odbić się rykoszetem wobec przedsiębiorców odraczających sobie terminy płatności poza ustawowe progi 60 czy 120 dni. **Czwarta Specustawa COVID-19 doprecyzowuje natomiast (zmiany w Ordynacji Podatkowej), jakie informacje są udostępniane Prezesowi UOKiK na potrzeby przeprowadzenia analizy prawdopodobieństwa wystąpienia nadmiernych opóźnień. Zmieniony został również przepis uprawniający do żądania odsetek ustawowych w razie terminów płatności dłużnych niż 30 dni. Obecnie to uprawnienie nie przysługuje dużym przedsiębiorcom.**

KONTAKT:

Weronika Achramowicz, Partner | Weronika.Achramowicz@bakermckenzie.com

2. UPROSZCZONA RESTRUKTURYZACJA

(nowa część Przewodnika, dodana w związku z uchwaleniem Czwartej Ustawy COVID-19)

Czwarta Ustawa COVID-19 wprowadza uproszczone postępowanie restrukturyzacyjne. W założeniu ma ono pozwolić na szybkie działania w zakresie poprawy sytuacji finansowej zadłużonych spółek bez ryzyka postępowań egzekucyjnych ze strony wierzycieli. Nowe przepisy mają bowiem stanowić tymczasową ochronę przed egzekucją i pozwolić na rozłożenie spłat zadłużenia w drodze układu z wierzycielami.

Na czym polega uproszczona restrukturyzacja?

Uproszczone postępowanie restrukturyzacyjne będzie prowadzone po części z udziałem tylko doradcy restrukturyzacyjnego (bez sądu). Ma to gwarantować szybkość działania. Do rozpoczęcia postępowania niezbędne będzie zawarcie przez przedsiębiorcę umowy takim z doradcą restrukturyzacyjnym. Będzie on pełnił funkcję nadzorca układu. Konieczne będzie też zamieszczenie obwieszczenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym. Doradca restrukturyzacyjny wspólnie z przedsiębiorcą przygotują propozycje układu co do spłaty zobowiązań z wierzycielami i przeprowadzą głosowanie w zakresie układu. Głosowanie to może odbyć się online. Następnie należy złożyć wniosek do sądu o zatwierdzenie układu, który potem będzie można wykonać.

Ochrona przed egzekucją i interesy wierzycieli

Rozpoczęcie uproszczonego postępowania restrukturyzacyjnego powoduje zakaz prowadzenia postępowań egzekucyjnych przeciwko przedsiębiorcy. Zawieszona będzie egzekucja zobowiązań na czas do czterech miesięcy. W tym czasie wierzyciele nie będą mogli też wypowiedzieć kluczowych umów takich jak najem nieruchomości czy kredyt. W zamian za udzielenie ochrony przed egzekucją w spółce będzie można dokonywać jedynie tzw. czynności zwykłego zarządu. Inne czynności np. sprzedaż nieruchomości, nowy kredyt będą wymagały zgody doradcy restrukturyzacyjnego.

Kto i kiedy może skorzystać?

Wszyscy przedsiębiorcy wskazani w Prawie restrukturyzacyjnym (bez ograniczeń). Dodatkowo uproszczona restrukturyzacja jest dostępna przez rok tj. do 30 czerwca 2021 r. jeden raz dla każdego przedsiębiorcy.

KONTAKT:

Radosław Nożykowski, Counsel | Radoslaw.Nozykowski@bakermckenzie.com

Martyna Czapska, Associate | Martyna.Czapska@bakermckenzie.com

Patrycja Cierlak Lawyer | Patrycja.Cierlak@bakermckenzie.com

3. PRAWO FARMACEUTYCZNE I MEDYCZNE

Do pakietu tzw. Tarczy Antykryzysowej należy ustawa wprowadzająca zmiany do systemu ochrony zdrowia w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19. Ustawa wprowadza istotne zmiany, które dotyczyć będą podmiotów działających w sektorze farmaceutycznym i medycznym.

Postępowania refundacyjne

Zgodnie z nową regulacją przedłużeniu ulega czas obowiązywania decyzji refundacyjnych oraz w konsekwencji list refundacyjnych (do 31 sierpnia 2020 r.). Do upływu tego terminu obowiązuje lista refundacyjna, która weszła w życie 1 marca 2020 r.

Postępowania refundacyjne ulegają zawieszeniu z mocy prawa do 31 sierpnia 2020 r.

W przypadku decyzji refundacyjnych, które miały wejść w życie 1 maja 2020 r., termin ten został odroczony do 1 września 2020 r.

Przepisy dotyczące łańcucha dystrybucji

Wprowadzona jest zmiana w funkcjonowaniu dotychczasowego "wykazu antywywozowego" (art. 37 av Prawa farmaceutycznego). Przed upływem 30-dniowego terminu na zgłoszenie sprzeciwu wobec zamiaru wywozu lub zbycia określonych produktów medycznych za granicę, Główny Inspektor Farmaceutyczny będzie mógł poinformować przedsiębiorcę zgłaszającego taki zamiar o niewniesieniu sprzeciwu. Tym samym przedsiębiorca będzie mógł dokonać wywozu lub zbycia niezwłocznie po otrzymaniu informacji.

Ustawa zakłada utworzenie kolejnego wykazu produktów, w stosunku do których obowiązują ograniczenia w dystrybucji poza granice kraju. Minister Zdrowia będzie mógł, w drodze obwieszczenia, opublikować wykaz produktów, które będzie można zbywać wyłącznie do polskiej hurtowni farmaceutycznej, a hurtownia będzie mogła je odsprzedawać wyłącznie do aptek, innych hurtowni i podmiotów leczniczych. Nakaz sprzedaży wyłącznie do polskiej hurtowni nie będzie obowiązywał wytwórców i importerów produktów leczniczych, inaczej niż w przypadku wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego. Ci ostatni będą zobligowani do sprzedaży wyłącznie do hurtowni działających w Polsce. Indywidualne zgody w sprawie odstępstw od powyższych zasad będzie wydawał Minister Zdrowia.

Ograniczenia ilościowe.

Ustawa przewiduje możliwość ograniczenia przez Ministra Zdrowia, w drodze obwieszczenia, ilości wydawanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych lub produktów biobójczych „na jednego pacjenta” i w określonej jednostce czasu.

ZSMOPL

Istnieje możliwość nałożenia na wszystkie podmioty uczestniczące w produkcji i obrocie wyrobami medycznymi, środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz produktami biobójczymi, obowiązku raportowania do ZSMOPL. Podłączenie do ZSMOPL powinno zostać dokonane w ciągu 24h.

Ceny maksymalne

Minister Zdrowia uzyskał prawo do ustalania maksymalnych cen zbytu, marż hurtowych oraz marż detalicznych, na zasadach analogicznych do tych obowiązujących na gruncie ustawy refundacyjnej.

Ceny i marże dotyczyć będą produktów wskazanych przez Ministra Zdrowia, które mogą być wykorzystywane w związku z przeciwdziałaniem COVID-19, a zatem wszystkich kategorii produktów leczniczych, wyrobów medycznych, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz produktów biobójczych.

Kara za naruszenie cen wynosić będzie od 5.000 zł do 5.000.000 zł, a w przypadku kolejnego naruszenia do 10% obrotu.

Więcej o cenach maksymalnych piszemy w części *Regulacje Konsumenckie*.

Nadzwyczajne uprawnienia dla Ministra Zdrowia

Minister Zdrowia może podejmować każde działania związane z przeciwdziałaniem COVID-19.

Ustawa nie precyzuje, o jakie działania chodzi. W związku z tym trudno aktualnie określić, co ustawodawca miał na myśli i jak ukształtuje się praktyka w przypadku uchwalenia tego rozwiązania.

KONTAKT:

Paweł Hincz, Partner | Pawel.Hincz@bakermckenzie.com

Juliusz Krzyżanowski, Senior Associate | Juliusz.Krzyzanowski@bakermckenzie.com

Marcin Fiałka, Associate | Marcin.Fialka@bakermckenzie.com

4. PODATKI

Tarcza Antykryzysowa obejmuje zmiany w obszarze podatkowym mające w założeniu minimalizować negatywny wpływ epidemii na kondycję finansową podatników i zmniejszyć obciążenia administracyjne w tym zakresie. **Czwarta Specustawa COVID-19 zawiera rozwiązania podatkowe w zakresie m.in. raportowania schematów podatkowych, cen transferowych i VATu.**

Najistotniejsze z rozwiązań to:

- **PIT i CIT:** umożliwienie rozliczenia za 2019 r. do 31 maja 2020 r. a w stosunku do wybranej grupy podatników do 31 lipca 2020 r. W zakresie PIT w praktyce proponowane rozwiązanie zakłada, że złożenie zeznania podatkowego i wpłacenie należnego podatku po upływie terminu na jego złożenie (tj. po 30 kwietnia 2020 r.) będzie równoznaczne ze złożeniem przez podatnika tzw. czynnego żalu;
- **PIT i CIT:** pod określonymi warunkami (zasadniczo - spowodowany epidemią spadek przychodów osiągniętych w roku 2020 o 50% w stosunku do roku 2019) podatnicy będą mieli możliwość obniżenia dochodu osiągniętego w roku 2019 o stratę poniesioną w roku 2020. W praktyce będzie to możliwe poprzez złożenie korekty zeznania za rok 2019, a kwota możliwej do odliczenia w ten sposób straty została ograniczona do 5 mln zł;
- **VAT:** Na podstawie Czwartej Specustawy COVID-19 obowiązek składania nowych Jednolitych Plików Kontrolnych VAT dla dużych podatników wejdzie w życie 1 października 2020 r. natomiast nowa matryca stawek i przepisy dotyczące Wiążącej Informacji Stawkowej zaczną obowiązywać od 1 lipca 2020 r.;
- **Interpretacje podatkowe:** termin na wydanie interpretacji indywidualnych niewydanych przed wejściem w życie Tarczy Antykryzysowej ulega wydłużeniu o 3 miesiące (tj. do 6 miesięcy). W drodze rozporządzenia może on zostać wydłużony o dodatkowe 3 miesiące.
- **Schematy podatkowe:** na podstawie Czwartej Specustawy COVID-19 terminy raportowania wszystkich schematów podatkowych nie rozpoczynają się, a rozpoczęte podlegają zawieszeniu w okresie od dnia 31 marca do 30 dnia następującego po dniu odwołania stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii ogłoszonego w związku z COVID-19, przy czym w przypadku schematów transgranicznych nie dłużej niż do 30 czerwca 2020 r.
- **Podatek minimalny od przychodów z budynków:** na podstawie Czwartej Specustawy COVID-19 przedsiębiorcy zostaną zwolnieni z tzw. podatku minimalnego od przychodów z budynków w okresie od 1 marca do 31 grudnia 2020 r.
- **Ceny transferowe:** na podstawie Czwartej Specustawy COVID-19 termin na złożenie informacji o cenach transferowych oraz oświadczenie o sporządzeniu lokalnej dokumentacji cen transferowych zostaje przedłużony: (i) do 31 grudnia 2020 r. – w przypadku, gdy termin ten upływa w okresie od 31 marca do 30 września 2020 r.; lub (ii) o 3 miesiące – w przypadku - gdy termin ten upływa w okresie od 1 października 2020 r. do 31 stycznia 2021 r.

Zwracamy uwagę, że niektóre z rozwiązań przewidzianych w Trzeciej Specustawie COVID-19 nie tylko nie wpisują się ochronne założenia Tarczy Antykryzysowej, lecz wiążą się z negatywnymi konsekwencjami dla podatników. Należą do nich w szczególności:

- **Podatek dotyczący branży VOD:** na podmioty dostarczające audiowizualną usługę medialną na żądanie (tzw. VOD) nałożona zostanie dodatkowa opłata na rzecz Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej. Opłata ma wynosić 1,5% przychodu uzyskanego z tytułu opłat za dostęp do tych usług albo przychodu uzyskanego z tytułu emisji reklam, jeżeli ten przychód w danym okresie rozliczeniowym okaże się wyższy. Szczegóły znajdują się w części *Technologie, Media i Telekomunikacja*;
- **Wznowienie terminów procesowych:** uchylone zostały przepisy, które zawieszały bieg terminów m.in. w zakresie kontroli podatkowych czy też karno-skarbowych. Zawieszone terminy rozpoczną lub będą kontynuowały bieg w ciągu 7 dni od wejścia w życie Trzeciej Specustawy COVID-19.

Zmiany dotyczące obowiązków podatkowych należą do szczególnie wrażliwych, dlatego z uwagą śledzimy wszelkie pojawiające się propozycje w tym zakresie. Niestety, zaproponowane przez Rząd rozwiązania w sferze podatków (o których częściowo mowa powyżej) nie adresują wielu kluczowych zagadnień, które są istotne w tych szczególnych okolicznościach dla Polskich podatników. Wykorzystując naszą wiedzę i doświadczenie, jak również praktykę naszych biur w krajach, które jakie pierwsze mierzyły się z epidemią COVID-19, jesteśmy gotowi wspomóc Państwa i odpowiedzieć m.in. na pytania:

- Czy sytuacja epidemii oraz jej wpływ na lokalną oraz globalną gospodarkę wpływa na politykę cen transferowych? Czy należy zmienić podejście w zakresie cen transferowych z uwagi na tę szczególną sytuację?
- Czy dodatkowe koszty poniesione w związku wystąpieniem stanu epidemii w Polsce mogą zostać odliczone w ramach rocznego rozliczenia działalności?
- Jakie kroki należy podjąć w grupie kapitałowej, aby wprowadzić ograniczenie kosztów oraz ograniczyć negatywny wpływ bieżącej sytuacji na przepływy pieniężne (*cash-flow*)?
- Jakich podmiotów może dotyczyć ograniczenie oraz zawieszenie kontroli i postępowań podatkowych? Jak kontaktować się z w obecnej sytuacji z organami administracyjno-skarbowymi?

KONTAKT:

Michał Maj, Counsel | Michal.Maj@bakermckenzie.com

Michał Nocoń, Associate | Michal.Nocon@bakermckenzie.com

5. PRAWO PRACY

Tarcza Antykryzysowa zawiera wiele rozwiązań istotnych dla pracodawców. Dotyczą one przede wszystkim dofinansowania do wynagrodzeń pracowników, możliwości wprowadzenia elastycznego czasu pracy i zwolnienia ze składek ZUS. **Najnowsze zmiany, (wynikające z Czwartej Specustawy COVID-19) w niektórych miejscach obejmują tylko zmianę kwoty dofinansowania, daty obowiązywania czy dodatkowych warunków lub możliwości dofinansowania. Obejmują jednak też zupełnie nowe kwestie takie jak regulacja pracy zdalnej czy zaległych urlopów. Wszystkie te zmiany zaznaczone są kolorem czerwonym.**

Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników

Pracodawcy mogą być uprawnieni do następujących form dofinansowania:

- wprowadzenie **przestoju ekonomicznego** wobec wszystkich lub wybranych pracowników oraz obniżenie ich wynagrodzenia maksymalnie o 50%, ale nie niżej niż do 2.600 zł brutto (wynagrodzenie minimalne) miesięcznie dla pełnego etatu.

Wówczas możliwe jest uzyskanie dofinansowania z FGŚP w wysokości **1.300 zł** (50% wynagrodzenia minimalnego) miesięcznie dla pełnego etatu, powiększone o wysokość składek na ubezpieczenia społeczne należnych od pracodawcy od tego świadczenia (ok. 233,09 zł);

- **obniżenie wymiaru czasu pracy** wszystkich lub wybranych pracowników maksymalnie o 20% (ale nie niżej niż do 0,5 etatu) oraz odpowiednie obniżenie ich wynagrodzenia, ale nie niżej niż do 2.600 zł brutto (wynagrodzenie minimalne) miesięcznie dla pełnego etatu

Wówczas możliwe jest uzyskanie dofinansowania z FGŚP w maksymalnej wysokości **2.132,59 zł** (maksymalnie 50% obniżonego wynagrodzenia, jednak nie więcej niż 40% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału) miesięcznie dla pełnego etatu, powiększone o wysokość składek na ubezpieczenia społeczne należnych od pracodawcy od tego świadczenia (ok. 382,37 zł);

- **dofinansowanie wynagrodzeń pracowników nieobjętych przestojem, przestojem ekonomicznym lub obniżonym wymiarem czasu pracy;**

Wówczas możliwe jest uzyskanie dofinansowania z FGŚP w maksymalnej wysokości **2.132,59 zł** (maksymalnie 50% obniżonego wynagrodzenia, jednak nie więcej niż 40% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału) miesięcznie dla pełnego etatu, powiększone o wysokość składek na ubezpieczenia społeczne należnych od pracodawcy od tego świadczenia (ok. 382,37 zł);

- dofinansowanie z FP do wynagrodzenia pracownika (niezwiązane z **prze stojem**, przestojem ekonomicznym lub obniżeniem wymiaru czasu pracy) w wysokości zależnej od spadku obrotów gospodarczych:

- spadek obrotów co najmniej 30% - dofinansowanie wyniesie maksymalnie **1.300 zł** (50% wynagrodzenia minimalnego) miesięcznie, powiększone o wysokość składek na ubezpieczenia społeczne należnych od pracodawcy

- spadek obrotów co najmniej 50% - dofinansowanie wyniesie maksymalnie **1.820 zł** (70% wynagrodzenia minimalnego) miesięcznie, powiększone o wysokość składek na ubezpieczenia społeczne należnych od pracodawcy
- spadek obrotów co najmniej 80% - dofinansowanie wyniesie maksymalnie **2.340 zł** (90% wynagrodzenia minimalnego) miesięcznie, powiększone o wysokość składek na ubezpieczenia społeczne należnych od pracodawcy.

Powyższe formy dofinansowania są dostępne:

- przez maksymalnie 3 miesiące (wyплаcane w okresach miesięcznych);
- w odniesieniu do pracowników oraz osób zatrudnionych na podstawie umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług (umowy cywilnoprawne).

Pracodawcy mogą korzystać z różnych form dofinansowania wobec różnych grup pracowników. Natomiast nie jest możliwe korzystanie z więcej niż jednej formy dofinansowania w odniesieniu do tego samego pracownika w tym samym okresie.

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Warunki uzyskania dofinansowania wynagrodzeń pracowników 		
<p>Na pracowników objętych przestoje ekonomicznym lub obniżeniem wymiaru czasu pracy (dofinansowanie z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP) na podstawie umowy z wojewódzkim urzędem pracy)</p>	<p>Na pracowników nieobjętych przestoje ekonomicznym lub obniżeniem wymiaru czasu pracy (dofinansowanie z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP) na podstawie umowy z wojewódzkim urzędem pracy)</p>	<p>Niezwiązane z przestoje ekonomicznym lub obniżeniem wymiaru czasu pracy (dofinansowanie z Funduszu Pracy (FP) na podstawie umowy ze starostą)</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dostępne dla przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz organizacji pożytku publicznego 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dostępne dla przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz organizacji pożytku publicznego 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dostępne tylko dla mikro, małych i średnich przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz organizacji pożytku publicznego
<ul style="list-style-type: none"> ▪ spadek obrotów gospodarczych na skutek COVID-19: <ul style="list-style-type: none"> – co najmniej 15% w ciągu dowolnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ spadek obrotów gospodarczych na skutek COVID-19: <ul style="list-style-type: none"> – o co najmniej 15% w ciągu dowolnych kolejnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ spadek obrotów gospodarczych, na skutek COVID-19, co najmniej 30% w ciągu dowolnych kolejnych 2 miesięcy po 31 grudnia

<p>kolejnych 2 miesięcy po 31 grudnia 2019 r. w porównaniu do analogicznych 2 miesięcy poprzedniego roku, lub</p> <ul style="list-style-type: none"> – co najmniej 25% z dowolnie wskazanego miesiąca po 31 grudnia 2019 r. w porównaniu do miesiąca poprzedniego. <ul style="list-style-type: none"> ▪ (za miesiąc uważa się także 30 kolejnych dni) 	<p>2 miesięcy po 31 grudnia 2019 r. w porównaniu do analogicznych 2 miesięcy poprzedniego roku, lub</p> <ul style="list-style-type: none"> – o co najmniej 25% z dowolnie wskazanego miesiąca po 31 grudnia 2019 r. w porównaniu do miesiąca poprzedniego. <ul style="list-style-type: none"> ▪ (za miesiąc uważa się także 30 kolejnych dni) 	<p>2019 r. w porównaniu do analogicznych 2 miesięcy poprzedniego roku</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ (za miesiąc uważa się także 30 kolejnych dni)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zawarcie porozumienia ze związkami zawodowymi lub przedstawicielami pracowników (jeśli nie ma związków) ▪ (w razie trudności w przeprowadzeniu wyborów przedstawicieli pracowników z powodu COVID-19, porozumienie może być zawarte z przedstawicielami wybranymi uprzednio dla innych celów przewidzianych w prawie pracy) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak obowiązku zawarcia porozumienia ze związkami zawodowymi lub przedstawicielami pracowników 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak obowiązku zawarcia porozumienia ze związkami zawodowymi lub przedstawicielami pracowników
<ul style="list-style-type: none"> ▪ niezaleganie z zapłatą podatków i składek na ubezpieczenia społeczne do końca trzeciego kwartału 2019 r. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niezaleganie z zapłatą podatków i składek na ubezpieczenia społeczne do końca trzeciego kwartału 2019 r. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niezaleganie z zapłatą podatków i składek na ubezpieczenia społeczne do końca trzeciego kwartału 2019 r.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak przesłanek do ogłoszenia upadłości 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak przesłanek do ogłoszenia upadłości 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak przesłanek do ogłoszenia upadłości

<ul style="list-style-type: none"> dofinansowanie nie jest dostępne w odniesieniu do osób, których wynagrodzenie w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku, było wyższe niż 15.595,74 zł (300% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału) 	<ul style="list-style-type: none"> dofinansowanie nie jest dostępne w odniesieniu do osób, których wynagrodzenie w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku, było wyższe niż 15.994,41 zł (300% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału) 	<ul style="list-style-type: none"> dofinansowanie jest dostępne niezależnie od wysokości wynagrodzenia pracowników
<ul style="list-style-type: none"> zakaz zwolnień z przyczyn ekonomicznych pracowników objętych dofinansowaniem w okresie dofinansowania 	<ul style="list-style-type: none"> zakaz zwolnień z przyczyn ekonomicznych pracowników objętych dofinansowaniem w okresie dofinansowania 	<ul style="list-style-type: none"> utrzymanie w zatrudnieniu pracowników objętych dofinansowaniem w okresie dofinansowania

Dodatkowe uprawnienia pracodawcy w przypadku spadku obrotów

Pracodawca może:

- obniżyć wymiar czasu pracy pracownika maksymalnie o 20%, nie więcej niż do 0,5 etatu (wynagrodzenie nie może być niższe niż minimalne wynagrodzenie, z uwzględnieniem wymiaru czasu pracy przed jego obniżeniem), albo
- objąć pracownika przestojem ekonomicznym (wynagrodzenie może być obniżone maksymalnie o 50%, ale nie niższe niż minimalne wynagrodzenie, z uwzględnieniem wymiaru czasu pracy).

Warunki zastosowania tych uprawnień:

- stosunek kosztów wynagrodzeń pracowników (wraz ze składkami na ubezpieczenia społeczne) do przychodów ze sprzedaży towarów i usług w wybranym miesiącu począwszy od 1 marca 2020 r wynosi co najmniej 30% oraz zwiększył się o co najmniej 5% względem poprzedniego miesiąca oraz;
- zawarcie porozumienia ze związkami zawodowymi lub przedstawicielami pracowników (jeśli nie ma związków).

Uprawnienia przysługują nie dłużej niż przez 12 miesięcy po dniu odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii.

Elastyczny czas pracy pracowników

Pracodawcy mogą być uprawnieni do:

- skrócenia obowiązkowych **okresów odpoczynku** pracowników – dobowego do minimum 8 godzin oraz tygodniowego do minimum 32 godzin (z gwarancją oddania pracownikowi równoważnego odpoczynku w okresie 8 tygodni);
- wprowadzenia **równoważnego systemu czasu pracy** i przedłużenia dobowego wymiaru czasu pracy do 12 godzin, w okresie rozliczeniowym maksymalnie 12 miesięcy;
- stosowania mniej korzystnych warunków zatrudnienia pracowników niż te wynikające z umów o pracę.

Warunkami wprowadzenia powyższych elastycznych rozwiązań są:

- niezaleganie z zapłatą podatków i składek na ubezpieczenia społeczne do końca trzeciego kwartału 2019 r. (z drobnymi wyjątkami);
- spadek obrotów gospodarczych **lub zwiększenie stosunku kosztów wynagrodzeń pracowników do przychodów ze sprzedaży towarów i usług;**
- zawarcie porozumienia ze związkami zawodowymi lub przedstawicielami pracowników (jeśli nie ma związków zawodowych) – w celu wprowadzenia równoważnego systemu czasu pracy lub stosowania mniej korzystnych warunków zatrudnienia pracowników niż te wynikające z umów o pracę;
  - w razie trudności w przeprowadzeniu wyborów przedstawicieli pracowników z powodu COVID-19, porozumienie może być zawarte z przedstawicielami wybranymi uprzednio dla innych celów przewidzianych w prawie pracy.

Składki na ZUS

Przedsiębiorcy mogą być uprawnieni do zwolnienia z całości lub części nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne, jeżeli złożą wniosek do ZUS najpóźniej 30 czerwca 2020 r.:

- pracodawcy, którzy zgłosili do ubezpieczeń społecznych mniej niż 10 osób – **zwolnienie za 3 miesiące (marzec, kwiecień, maj 2020 r.) w pełnej wysokości;**
- pracodawcy, którzy zgłosili do ubezpieczeń społecznych od 10 do 49 osób – **zwolnienie za 3 miesiące (marzec, kwiecień, maj 2020 r.) w wysokości 50%** należności z tego tytułu;
- samozatrudnieni, którzy prowadzili działalność przed 1 kwietnia 2020 r. i osiągnęli w pierwszym miesiącu, za który jest składany wniosek przychód nie wyższy niż 300% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia – **zwolnienie za 3 miesiące (marzec, kwiecień, maj 2020 r.) w pełnej wysokości;**
- samozatrudnieni, którzy prowadzili działalność przed 1 kwietnia 2020 r. i osiągnęli w pierwszym miesiącu, za który jest składany wniosek przychód wyższy niż 300% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, ale ich dochód w tym miesiącu nie przekroczył 7.000 zł - **zwolnienie za 2 miesiące (kwiecień, maj 2020 r.) w pełnej wysokości;**
- samozatrudnieni korzystający z tzw. *Ulgi na start*, którzy prowadzili działalność przed 1 kwietnia 2020 r. i osiągnęli w pierwszym miesiącu, za który jest składany wniosek przychód nie wyższy niż 300% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, albo wyższy niż 300% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, ale ich dochód w tym miesiącu nie przekroczył 7.000 zł - **zwolnienie za 2 miesiące (kwiecień, maj 2020 r.) w pełnej wysokości.**

Jeżeli składki na ZUS za okres zwolnienia zostały już opłacone, to przedsiębiorca może ubiegać się o ich zwrot.

Dodatkowo, na podstawie wniosku złożonego w trakcie trwania stanu zagrożenia epidemicznego, epidemii lub przez 30 dni po ich odwołaniu, wszyscy przedsiębiorcy mogą być uprawnieni do zwolnienia z:

- **odsetek za zwłokę** w płatności składek za okres od 1 stycznia 2020 r.;
- **opłaty prolongacyjnej** w związku z odroczeniem terminu płatności lub rozłożeniem na raty płatności składek za okres od 1 stycznia 2020 r.

Termin zapłaty zaliczek na podatek od przychodów ze stosunku pracy

Pracodawcy, którzy ponieśli negatywne konsekwencje ekonomiczne z powodu COVID-19 mogą korzystać z wydłużonego terminu na zapłatę zaliczek na podatek dochodowy od wynagrodzeń, pobranych w marcu i kwietniu 2020 r. Nowy termin na wykonanie obowiązku to 1 czerwca 2020 r.

Badania profilaktyczne pracowników

W trakcie trwania stanu zagrożenia epidemicznego lub epidemii, pracodawcy:

- nie są zobowiązani do kierowania pracowników na badania okresowe. Zawieszane obowiązki będą musiały zostać wykonane w terminie 60 dni od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub epidemii; oraz
- są dalej zobowiązani do kierowania pracowników na badania wstępne oraz kontrolne przed dopuszczeniem ich do pracy. W przypadku braku możliwości wykonania badania przez lekarza medycyny pracy, badanie może przeprowadzić inny lekarz. Badanie wykonane przez innego lekarza straci ważność po 30 dniach od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub epidemii.

Orzeczenia medycyny pracy oraz dokumenty potwierdzające posiadanie określonych uprawnień lub kwalifikacji, których ważność upłynęła po dniu 7 marca 2020 r. zachowują ważność, nie dłużej jednak niż do upływu 60 dni od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub epidemii.

Szkolenia BHP

W trakcie trwania stanu zagrożenia epidemicznego lub epidemii, pracodawcy mogą przeprowadzać szkolenia wstępne BHP za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej (z wyjątkiem instruktażu stanowiskowego dla niektórych rodzajów prac, m.in. stanowisk robotniczych lub narażonych na działanie czynników niebezpiecznych).

Ponadto, w trakcie trwania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, a także w okresie 30 dni od ich odwołania, pracodawcy są zwolnieni z przeprowadzania szkoleń okresowych BHP. Termin na ich przeprowadzenie wydłuża się do 60 dni od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub epidemii.

Pracownicze Plany Kapitałowe (PPK)

Pracodawcy zatrudniający co najmniej 50 osób (według stanu na dzień 30 czerwca 2019 r.) są uprawnieni do zawarcia umów o prowadzenie PPK w późniejszym terminie, tj. umowa o zarządzanie PPK powinna zostać zawarta do 27 października 2020 r., a umowa o prowadzenie PPK do 10 listopada 2020 r. (wydłużenie pierwotnego terminu o 6 miesięcy).

Dodatkowe uprawnienia pracodawców w sektorach strategicznych

W trakcie trwania stanu zagrożenia epidemicznego lub epidemii, pracodawcy prowadzący działalność w wybranych sektorach strategicznych w celu zapewnienia ciągłości działalności są uprawnieni do:

- zmiany systemu lub rozkładu czasu pracy pracowników;
- polecenia pracownikom świadczenia pracy w godzinach nadliczbowych w niezbędnym zakresie i wymiarze;
- polecenia pracownikom dyżurowania bez zachowania standardowych minimalnych okresów odpoczynku dobowego i tygodniowego;
- polecenia pracownikom realizowania prawa do odpoczynku w wyznaczonym miejscu, np. w miejscu pracy.

Praca zdalna

W celu przeciwdziałania COVID-19 pracodawca może jednostronnie polecić pracownikom pracę zdalną jeżeli pracownik ma umiejętności i możliwości techniczne oraz lokalowe do wykonywania pracy zdalnej, oraz rodzaj wykonywanej pracy pozwala na jej wykonywanie zdalnie.

W takiej sytuacji:

- pracodawca musi zapewnić narzędzia i materiały pracy oraz obsługę logistyczną;
- pracownik może używać własnych narzędzi oraz materiałów jeśli umożliwia to ochronę informacji poufnych;
- na polecenie pracodawcy pracownik ma obowiązek prowadzić ewidencję wykonywanych czynności, w szczególności ich opis, datę i czas.

Zaległy urlop

W okresie obowiązywania stanu epidemii oraz stanu zagrożenia epidemicznego pracodawca może udzielić pracownikowi do 30 dni urlopu wypoczynkowego niewykorzystanego w poprzednich latach kalendarzowych:

- w terminie wskazanym przez pracodawcę;
- bez konieczności uzyskania zgody pracownika;
- z pominięciem planu urlopów.

Ograniczenie wysokości świadczeń z tytułu ustania zatrudnienia

W okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego oraz stanu epidemii wysokość odprawy, odszkodowania lub innego świadczenia pieniężnego wypłacanego przez

pracodawcę na podstawie przepisów prawa w związku z rozwiązaniem umowy nie może przekroczyć 10-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę (**26.000 zł**).

Dotyczy to przypadków: ustania stosunku pracy, wypowiedzenia albo rozwiązania umowy zlecenia, umowy o świadczenie usług, umowy o dzieło i ustania odpłatnego pełnienia funkcji.

Warunkiem skorzystania z tego ograniczenia przez pracodawcę jest spadek obrotów gospodarczych lub zwiększenie stosunku kosztów wynagrodzeń pracowników do przychodów ze sprzedaży towarów i usług.

Zawieszenie obowiązków związanych z Zakładowym Funduszem Świadczeń Socjalnych

W okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego oraz stanu epidemii pracodawca może zawiesić obowiązki związane z funkcjonowaniem zakładowego funduszu świadczeń socjalnych (ZFŚS), t.j.: tworzenie lub funkcjonowanie ZFŚS, dokonywanie odpisu podstawowego i wypłatę świadczeń urlopowych.

Warunkami skorzystania z tego uprawnienia przez pracodawcę są spadek obrotów gospodarczych lub zwiększenie stosunku kosztów wynagrodzeń pracowników do przychodów ze sprzedaży towarów i usług oraz zawarcie porozumienia z reprezentatywnymi organizacjami związkowymi – o ile u pracodawcy działają reprezentatywne organizacje związkowe.

Dodatkowo, w tym okresie nie stosuje się postanowień aktów wewnętrznych dotyczących wyższego odpisu na ZFŚS (dokonuje się jedynie odpisu podstawowego).

Umowa o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy lub rozwiązaniu umowy cywilnoprawnej

W okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego oraz stanu epidemii pracodawca może wypowiedzieć każdą umowę o zakazie konkurencji po ustaniu zatrudnienia z zachowaniem 7 dniowego okresu wypowiedzenia.

Powyższe uprawnienie dotyczy umów o zakazie konkurencji po rozwiązaniu umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy o świadczenie usług oraz umowy agencyjnej.

KONTAKT:

Michał Lisawa, Counsel | Michal.Lisawa@bakermckenzie.com

Karolina Goździkiewicz, Prawnik | Karolina.Gozdzikiewicz@bakermckenzie.com

6. COMPLIANCE

Specustawy COVID-19 mimo teoretycznego skupienia się na kwestiach ściśle gospodarczych zawierają szereg rozwiązań istotnych z punktu widzenia compliance. Dotyczą one m.in. zmian w odpowiedzialności karnej, odpowiedzialności za niewykonywanie obowiązków w celu zapobiegania i zwalczania wirusa, możliwości wprowadzenia cen maksymalnych produktów i administracyjnych kar pieniężnych dla przedsiębiorców. **Czwarta Specustawa COVID-19 wprowadza m.in. nowe wykroczenie hakerskie oraz zaostrezenie odpowiedzialności za oszustwa, w tym oszustwa komputerowe.**

Zmiany zasad odpowiedzialności karnej oraz nowe wykroczenia i występki

W celu zwalczania i zapobiegania COVID-19 do kodeksu karnego i kodeksu wykroczeń wprowadzone zostały nowe przestępstwa, wykroczenia i zasady odpowiedzialności m.in.:

- niezastosowanie się do poleceń funkcjonariusza Policji lub Straży Granicznej np. odmowa udania się na kwarantannę podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny, przepis ten nie jest ograniczony do okresu epidemii;
- wyłączenie odpowiedzialności za przestępstwa gospodarcze tj. nadużycie uprawnień przez funkcjonariusza publicznego (231 kk) i nadużycie uprawnień lub niedopełnienie obowiązku w podmiotach prywatnych (296 kk) - wyłączenie obejmuje 1) zakup towarów lub usług do zwalczania epidemii z naruszeniem obowiązków lub przepisów w okresie stanu epidemii oraz 2) odstąpienie od dochodzenia należności w związku z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zamówienia publicznego i 3) zmianę umowy w sprawie zamówienia publicznego; Druga Specustawa COVID-19 wskazuje, że również zmiana umowy z organizacją pożytku publicznego i niedochodzenie tam należności zostało objęte regulacją i nie będzie stanowiło naruszenia dyscypliny finansów publicznych; Odpowiedzialność została również wyłączona w przypadku osób, które wykonują w interesie publicznym obowiązki i zadania związane ze zwalczaniem skutków COVID-19, o ile kierują się zwalczaniem tych skutków. W tym zakresie członkowie zarządu, rady nadzorczej oraz likwidatorzy są zwolnieni z odpowiedzialności za zawinione szkody wobec spółki na gruncie Kodeksu spółek handlowych;
- zawieszony ma zostać też bieg przedawnienia karalności oraz wykonania kary (w odniesieniu do jakichkolwiek przestępstw, przestępstw skarbowych oraz wykroczeń);
- W Trzeciej Specustawie COVID-19 dodano tzw. przepis antylichwiarski. Wprowadzono nową formę przestępstwa wyzysku w odniesieniu do konsumentów (dodany § 2 i §3 art. 304 kk). Na podstawie nowego przepisu przestępstwo popełnia ten kto w zamian za udzielone konsumentowi świadczenie pieniężne z obowiązkiem jego zwrotu (kredyt, pożyczka itd.) żąda od konsumenta:
  - zapłaty kosztów innych niż odsetki w kwocie co najmniej dwukrotnie przekraczającej maksymalną wysokość tych kosztów określoną w ustawie;
  - zapłaty odsetek w wysokości co najmniej dwukrotnie przekraczającej stopę odsetek maksymalnych lub odsetek maksymalnych za opóźnienie.
- **W Czwartej Specustawie COVID-19 dodano nowe wykroczenie dotyczące "włamania" do wideokonferencji, rozmów, szkoleń online. Zgodnie z kodeksem wykroczenie polega na tym, że osoba nieuprawniona włącza się w transmisję danych prowadzoną przy**

użyciu systemu teleinformatycznego i udaremnia lub utrudnia użytkownikowi tego systemu przekazywanie informacji. Takie działanie jest zagrożone karą ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 1000 zł. W przypadku, gdy sprawca używa słów powszechnie uznanych za obelżywe minimalna wysokość grzywny wynosi 3000 zł, a dodatkowo sprawca może podlegać karze aresztu.

- Czwarta Specustawa COVID-19 zwiększa również karę do 10 lat pozbawienia wolności w przypadku kradzieży, oszustwa, oszustwa komputerowego, czy zniszczenia cudzej własności jeśli wartość rzeczy przekracza 200 000 zł.
- Dodatkowe kontrowersje budzą też zmiany w przepisach ogólnych Kodeksu Karnego jakie w praktyce prowadzą do podwyższenia kar dla szeregu przestępstw, poprzez zawężenie kompetencji sędziowskich co do wyboru łagodniejszych kar.

Administracyjne kary pieniężne

Ustawodawca sięga coraz szerzej po możliwość stosowania bardzo wysokich kar administracyjnych. Wprowadzono bowiem przepisy o administracyjnych karach pieniężnych za naruszenie obowiązków w związku ze zwalczaniem wirusa. I tak, w sytuacji naruszenia obowiązków hospitalizacji, kwarantanny lub izolacji powiatowy inspektor sanitarny nakłada na osobę naruszającą taki obowiązek karę pieniężną w kwocie do 30.000 zł.

Dodatkowo w razie stwierdzenia naruszenia czasowego ograniczenia lub zakazu obrotu i używania określonych przedmiotów lub produktów spożywczych wojewoda może nałożyć na podmiot naruszający takie ograniczenia karę pieniężną w kwocie do 2.000.000 zł – niezależnie od dodatkowych kar, jakie może nałożyć Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Kary pieniężne mogą być natychmiastowo wykonalne i podlegają egzekucji administracyjnej. Złożenie skargi do sądu administracyjnego nie wstrzymuje natychmiastowej wykonalności.

Polecenia administracyjne

Nowe regulacje zawierają poszerzenie instytucji tzw. polecenia administracyjnego. Również Premier będzie mógł z własnej inicjatywy wydawać przedsiębiorcom polecenia określonego zachowania np. produkcji. Realizacja polecenia następuje poprzez zawarcie umowy z przedsiębiorcą i jest finansowana ze środków publicznych. Polecenia są wydawane w drodze decyzji administracyjnej, podlegają natychmiastowemu wykonaniu z chwilą ich doręczenia lub ogłoszenia oraz nie wymagają uzasadnienia. Na podstawie dotychczasowych przepisów polecenia mogły być wydawane ustnie lub telefonicznie co znacząco utrudniało do tej pory jakiegokolwiek ich zaskarżanie. Na podstawie Specustawy COVID-19 takie załatwienie sprawy wymaga pisemnego potwierdzenia - protokołu, jednak nadal nie są jasne możliwości zaskarżania takich ustaleń.

Druga Specustawa COVID-19 wskazuje, że polecenia będą mogły być wydawane także przez Ministra Zdrowia z własnej inicjatywy lub na wniosek wojewody. Ograniczono czas, w którym wydawanie poleceń będzie możliwe do 180 dni od dnia wejścia w życie ustawy. Istotnym jest, że prace związane z prowadzeniem przygotowań do realizacji zadań objętych poleceniami są finansowane ze środków własnych przedsiębiorcy.

Postępowania karne i administracyjne

W Czwartej Specustawie COVID-19 wprowadzono możliwość zdalnego przeprowadzania niektórych czynności w postępowaniu karnym (np. przesłuchanie świadka online). Istnieją poważne wątpliwości jak będzie to działać w praktyce - głównie z uwagi na problemy technologiczne sądów oraz organów ścigania.

Śledzenie osób

Druga Specustawa COVID-19 zawiera kontrowersyjne uprawnienia w zakresie śledzenia osób. Wprowadzony został obowiązek operatorów teleinformatycznych do przekazywania Ministrowi ds. informatyzacji informacji o lokalizacji urządzeń (przez które rozumiemy w praktyce głównie telefony komórkowe) osób zarażonych i znajdujących się na kwarantannie za okres 14 dni. Minister ds. informatyzacji może także zażądać od operatorów teleinformatycznych przekazania – w sposób i formie ustalonej przez Ministra – zanonimizowanych danych o lokalizacji urządzeń użytkowników (w praktyce ich telefonów komórkowych).

Przejęcie praw do systemów zarządzających lotami – drony

W okresie obowiązywania Drugiej Specustawy COVID-19 operacje bezzałogowych statków powietrznych (np. dronów) mogą być realizowane po poinformowaniu o tym Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej (PAŻP) za pośrednictwem systemu teleinformatycznego oraz w zgodzie ze szczegółowymi przepisami dotyczącymi wykonywania lotów.

Na potrzeby realizacji tych zadań PAŻP może przejść wszystkie przysługujące właścicielowi (prawa autorskie prawa majątkowe) do systemów teleinformatycznych służących do koordynacji i zarządzania lotami dronów w polskiej przestrzeni powietrznej. Dotyczy to systemów, które przeszły proces weryfikacji, i są dopuszczone przez odpowiednie organy nadzoru lotniczego do ich wykorzystania w pracy operacyjnej. Przejęcie następuje na wszystkich polach eksploatacji wskazanych w ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Przejęcie następuje z chwilą złożenia oświadczenia właścicielowi praw za wynagrodzeniem odpowiadającym wartości księgowej systemu.

Niestety nie została określona forma złożenia tego oświadczenia, możliwości odwołania, zwrot praw ani sposób ustalania wartości przejmowanych praw.

KONTAKT:

Radosław Nożykowski, Counsel | Radoslaw.Nozykowski@bakermckenzie.com

Patrycja Cierlak, Prawnik | Patrycja.Cierlak@bakermckenzie.com

Martyna Czapska, Associate | Martyna.Czapska@bakermckenzie.com

7. CENTRALNY REJESTR BENEFICJENTÓW RZECZYWISTYCH

Na mocy pierwszej Specustawy COVID-19, okres przejściowy na zgłoszenie informacji do Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych (Rejestr) został wydłużony do 13 lipca 2020 r. Dotychczasowe przepisy przewidywały obowiązek dokonania zgłoszenia do 13 kwietnia 2020 r.

Z okresu przejściowego skorzystać mogą wyłącznie podmioty wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego przed 13 października 2019 r. Pozostałe spółki są zobowiązane do dokonania zgłoszenia w terminie 7 dni od wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego – Specustawa COVID-19 nie przewiduje zmian w tym zakresie.

Poniżej przypominamy najważniejsze informacje dotyczące Rejestru i zgłoszeń.

Kto jest zobowiązany do dokonania zgłoszenia

- Obowiązkiem zgłoszenia objęte są polskie spółki jawne, komandytowe, komandytowo-akcyjne, z ograniczoną odpowiedzialnością i prywatne spółki akcyjne;
- Polskie oddziały przedsiębiorców zagranicznych nie podlegają obowiązkowi zgłoszenia.

Informacje podlegające zgłoszeniu do Rejestru

Zgłoszeniu do Rejestru podlegają dane:

- zgłaszającej spółki;
- członków zarządu i wspólników uprawnionych do reprezentowania zgłaszającej spółki;
- beneficjentów rzeczywistych zgłaszającej spółki.

Dane zgłoszone do Rejestru są publicznie dostępne za pośrednictwem strony internetowej.

Sankcje za niedokonanie zgłoszenia

Kara pieniężna do wysokości 1.000.000 zł

KONTAKT:

Piotr Jaśkiewicz, Counsel | Piotr.Jaskiewicz@bakermckenzie.com

8. REGULACJE KONSUMENCKIE

Pierwsza Specustawa COVID-19 przewiduje między innymi zwiększoną ochronę konsumentów, w szczególności poprzez zwalczanie nieuczciwego zawyżania cen produktów, na które w dobie epidemii gwałtownie wzrósł popyt. Ustalenie maksymalnych cen produktów będzie miało też duży wpływ na codzienną działalność przedsiębiorców. **Czwarta Specustawa COVID-19 wprowadza tzw. wakacje kredytowe. Szczegóły opisujemy poniżej.**

Maksymalne ceny produktów

Zgodnie z nowymi przepisami, odpowiedni ministrowie mogą określić:

- maksymalne ceny zbytu, urzędową marżę hurtową oraz urzędowe marże produktów leczniczych, wyrobów medycznych, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, produktów biobójczych, które mogą być wykorzystane w związku z przeciwdziałaniem COVID-19 lub w sytuacji zagrożenia braku ich dostępności na terytorium Polski w związku z COVID-19;
- maksymalne ceny, marże hurtowe i detaliczne stosowane w sprzedaży wszystkich innych towarów lub usług mających istotne znaczenie dla ochrony zdrowia lub bezpieczeństwa ludzi lub kosztów utrzymania gospodarstw domowych.

Przyjęte regulacje nie bez powodu budzą liczne wątpliwości wśród przedsiębiorców. Przed wszystkim niebezpieczna może okazać się tak szeroka delegacja ustawowa dla odpowiednich ministrów. Urzędowe ograniczanie marż, zwłaszcza produktów, które bezpodstawnie zostaną zaliczone do tych, które mają "istotne znaczenie", w dobie obniżonego popytu może mieć konsekwencje zgoła odmienne od celu Tarczy Antykryzysowej, jakim jest ochrona płynności przedsiębiorców.

Pojawia się też pytanie o skuteczność egzekucji nowych przepisów. Przestrzeganie przepisów dotyczących cen maksymalnych mają zapewnić zarówno organy odpowiedzialne za nadzór nad poszczególnymi kategoriami towarów, czyli Inspekcja Farmaceutyczna, Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych, Państwowa Inspekcja Sanitarna oraz Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, jak też UOKiK i Inspekcja Handlowa. Czy faktycznie będą w stanie zweryfikować cały rynek i zapobiec nadużyciom i próbom obejścia prawa?

Za każdy przypadek stosowania zawyżonych cen produktów istotnych dla przeciwdziałania COVID-19 wskazane wyżej organy sektorowe mogą nałożyc na przedsiębiorcę karę pieniężną nawet do 5.000.000 zł, płatną w terminie 7 dni na podstawie decyzji o rygorze natychmiastowej wykonalności.

Dodatkowo, na przedsiębiorców naruszających, choćby nieumyślnie, w sposób nagminny lub na dużą skalę zakaz stosowania cen wyższych niż maksymalne, UOKiK może nałożyc karę w wysokości do 10% obrotu uzyskanego w poprzednim roku obrotowym. Dotyczy to zarówno produktów istotnych dla przeciwdziałania COVID-19, jak też innych towarów lub usług o istotnym znaczeniu dla ochrony zdrowia lub bezpieczeństwa ludzi lub kosztów utrzymania gospodarstw domowych.

Kary mogą być nakładane również na przedsiębiorców, którzy, choćby nieumyślnie:

- nie udzielili informacji żądanych przez UOKiK lub udzielili informacji nieprawdziwych lub wprowadzających w błąd;
- uniemożliwiają lub utrudniają rozpoczęcie lub przeprowadzenie kontroli.

W tym przypadku przewidziane sankcje to kary pieniężne w wysokości do 5% obrotu uzyskanego w poprzednim roku obrotowym, ale nie więcej niż 50.000.000 zł.

Na marginesie należy wskazać, że UOKiK zapowiedział intensywne zaangażowanie w walkę z zawyżonymi cenami. Pracownicy UOKiK oraz Inspekcji Handlowej mają monitorować przede wszystkim ceny żywności oraz produktów higienicznych, zarówno w sklepach stacjonarnych, jak i on-line. UOKiK podejmie także walkę z wprowadzaniem konsumentów w błąd co do szczególnych właściwości produktów, mogących rzekomo zwalczać koronawirusa oraz COVID-19.

Rozporządzenie dotyczące maksymalnych marż dla maseczek

Na stronie Rządowego Centrum Legislacji¹ pojawił się projekt Rozporządzenia Ministra Rozwoju w sprawie maksymalnych marż hurtowych i detalicznych stosowanych w sprzedaży niektórych maseczek. Projekt jest obecnie na etapie zgłaszania do niego opinii.

Projekt przewiduje maksymalne marże hurtowe i detaliczne stosowane w sprzedaży: (i) maseczek ochronnych będących środkami ochrony indywidualnej; oraz (ii) maseczek niebędących środkami ochrony indywidualnej służących do osłaniania nosa i ust. Zgodnie z projektem, przepisy nie będą stosowane do maseczek ochronnych będących wyrobami medycznymi.

Projekt wskazuje, że maksymalna marża hurtowa wynosić będzie 8% ceny zbytu. Podstawę do obliczenia marży detalicznej wskazuje poniższa tabela:

Cena hurtowa w złotych	Marża detaliczna liczona od ceny hurtowej
0-3	50%
3,01-5	40%
5,01-7	30%
7,1-10	20%
10,1-15	10%
Powyżej 15	5%

Tańsze kredyty konsumenckie

Pierwsza Specustawa COVID-19 wprowadza algorytm liczenia maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego. Dla kredytów o okresie spłaty

¹ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12333203/katalog/12683531#12683531>

krótszym niż 30 dni koszty te nie będą mogły wynieść więcej niż 5 procent całkowitej kwoty kredytu. Dla kredytów trwających przynajmniej 30 dni poziom kosztów pozaodsetkowych będzie mógł wynosić co najwyżej 15 procent całkowitej kwoty kredytu plus 6 punktów procentowych za każdy rok trwania pożyczki, przy czym nie więcej niż 45% całkowitej kwoty kredytu w całym okresie jego wymagalności.

- Przykład: koszt pozaodsetkowy kredytu udzielonej konsumentowi, w wysokości 1.000 zł na gruncie dotychczasowych i nowych przepisów:

Okres kredytu	Dotychczasowy koszt kredytu	Koszt kredytu zgodnie ze Specustawą COVID-19
7 dni	256 zł	50 zł
30 dni	275 zł	155 zł
90 dni	324 zł	165 zł

Na naruszających te przepisy kredytodawców Prezes UOKiK może nakładać kary finansowe w wysokości do 10% rocznego przychodu.

Odroczenie rozszerzenia ochrony konsumenckiej na jednoosobowych przedsiębiorców

Pierwsza Specustawa COVID-19 odracza stosowanie przepisów rozciągających ochronę konsumencką na jednoosobowych przedsiębiorców dokonujących czynności związanej bezpośrednio z jej działalnością, o ile nie ma ona dla nich charakteru zawodowego. Zmiany miały obowiązywać już od 1 czerwca 2020 roku, jednak zgodnie ze Specustawą COVID-19, nowe zasady będą miały zastosowanie do umów zawartych dopiero od 1 stycznia 2021 roku.

Wakacje kredytowe

Konsument, który:

- ma kredyt konsumencki, kredyt hipoteczny lub kredyt w rozumieniu art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe i jest w trudnej sytuacji finansowej, ponieważ po dniu 13 marca 2020 r. stracił pracę lub inne główne źródła dochodu;
- zawarł umowę o kredyt przed dniem 13 marca 2020 r.; oraz gdy
- zakończenie okresu kredytowania przypada po upływie 6 miesięcy od tej daty,

może zawiesić spłatę rat na maksymalnie trzy miesiące. Konsument w danym banku może zawiesić po jednym kredycie z danego rodzaju. Zawieszenie spłaty rat następuje automatycznie z chwilą doręczenia kredytodawcy wniosku i jest darmowe (nie dotyczy to ubezpieczenia związanego z kredytem).

Dodatkowo, nawet, jeśli konsument skorzystał już z oferty zawieszenia spłacania rat oferowanej przez bank, i nie traci możliwości zawieszenia ich płatności na mocy Czwartej

Specustawy COVID-19. Z chwilą doręczenia wniosku o zawieszenie na podstawie Czwartej Specustawy COVID-19 dotychczasowe zawieszenie spłat ulega skróceniu i rozpocznie się zawieszenie określone w Czwartej Specustawy COVID-19. Podsumowując okres spłaty całego kredytu wydłuży się o czas zawieszenia, ale za ten czas nie będą naliczane odsetki ani inne opłaty poza ubezpieczeniem.

KONTAKT:

Mikołaj Piaskowski, Counsel | Mikolaj.Piaskowski@bakermckenzie.com

Michał Derdak, Senior Associate | Michal.Derdak@bakermckenzie.com

9. UMOWY NAJMU

Przyjęte przez Sejm rozwiązania pierwszej Specustawy COVID-19 powodują znaczną ingerencję w istniejące umowy najmu. **Czwarta Specustawa COVID-19 precyzuje pojęcie powierzchni handlowej w obiektach handlowych.**

Obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²

Zgodnie z pierwszą Specustawą COVID-19:

- w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia działalności w obiektach handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² zgodnie z właściwymi przepisami, wygasają wzajemne zobowiązania stron umowy najmu, dzierżawy lub innej podobnej umowy, przez którą dochodzi do oddania do używania powierzchni handlowej;
- **Czwarta Specustawa COVID-19 dookreśliła, że przez „powierzchnię handlową”, rozumie się powierzchnię znajdującą się w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², niezależnie od celu oddania powierzchni do używania, w szczególności w celu sprzedaży towarów, świadczenia usług i gastronomii;**
- Uprawniony do używania powierzchni handlowej (najemca, dzierżawca itd.) powinien złożyć udostępniającemu (wynajmującemu) bezwarunkową i wiążącą ofertę woli przedłużenia obowiązywania umowy na dotychczasowych warunkach o okres obowiązywania zakazu przedłużony o sześć miesięcy; oferta powinna być złożona w okresie trzech miesięcy od dnia zniesienia zakazu. Postanowienia ust. 1 przestają wiązać oddającego (wynajmującego) z chwilą bezskutecznego upływu na złożenie oferty.

Przyjęte rozwiązania powodują między innymi, że w okresie zakazu prowadzenia działalności w centrach handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², zobowiązania stron z umowy najmu wygasają, np. zobowiązanie najemcy do płacenia czynszu.

Jednakże w terminie 3 miesięcy od ustania zakazu prowadzenia działalności w przedmiotowych obiektach, najemca powinien złożyć wynajmującemu wiążącą ofertę przedłużenia umowy na dotychczasowych warunkach o okres obowiązywania zakazu prowadzenia działalności przedłużony o dodatkowe 6 miesięcy.

Z chwilą bezskutecznego upływu trzymiesięcznego terminu na złożenie przez najemcę wiążącej oferty dotyczącej przedłużenia umowy najmu, postanowienia ust. 1 art. 15 z pierwszej Specustawy COVID-19 przestają wiązać wynajmującego.

Wydłużenie okresu najmu lokali do 30 czerwca 2020 r.

Jeżeli okres najmu lokalu na podstawie umowy najmu zawartej przed 31 marca 2020 roku upływa po dniu 31 marca 2020 roku, a przed dniem 30 czerwca 2020 r., umowa najmu ulega przedłużeniu na dotychczasowych warunkach do dnia 30 czerwca 2020 r., o ile najpóźniej w ostatnim dniu obowiązywania umowy najmu najemca złoży wynajmującemu oświadczenie woli przedłużenia umowy.

Prawo przedłużenia umowy do 30 czerwca 2020 roku nie przysługuje najemcy, jeśli w okresie 6 miesięcy poprzedzających wejście w życie Tarczy Antykryzysowej albo przez cały czas obowiązywania umowy najmu lokalu poprzedzający dzień jej wejścia w życie, jeżeli umowa

ta obowiązywała przez czas krótszy niż 6 miesięcy poprzedzających dzień wejścia w życie Tarczy Antykryzysowej.

- był w zwłoce w zapłacie czynszu lub opłat za używanie lokalu innych niż czynsz lub opłat niezależnych od wynajmującego, a przez niego pobieranych za co najmniej jeden okres rozliczeniowy, jeżeli suma zaległości przekroczyła kwotę jednomiesięcznego czynszu, lub;
- użytkował lokal niezgodnie z umową lub przeznaczeniem, lub zaniedbując go doprowadzał do szkód, jak również podnajmował lub oddawał lokal lub jego część do korzystania osobom trzecim bez zgody pisemnej wynajmującego.

Zakaz wypowiedzania umowy najmu oraz wysokości czynszu do 30 czerwca 2020 r.

Wprowadzony został zakaz wypowiedzenia umowy najmu, a także wysokości czynszu przez wynajmującego do 30 czerwca 2020 r.

Zakaz ten nie dotyczy wypowiedzenia przez wynajmującego umowy najmu w związku z naruszeniem przez najemcę postanowień umowy najmu lub przepisów prawa dotyczących sposobu używania lokalu lub w związku z koniecznością rozbiórki lub remontu budynku, w którym znajduje się ten lokal.

Nieruchomości Skarbu Państwa

Na wniosek podmiotu, którego płynność finansowa uległa pogorszeniu w związku z ponoszeniem negatywnych konsekwencji ekonomicznych z powodu COVID-19, odpowiednie organy mogą odstąpić od dochodzenia należności z tytułu najmu, dzierżawy lub użytkowania nieruchomości za okres stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii. Istnieje również możliwość umorzenia takich należności w całości lub części, odroczenia lub rozłożenia na raty.

KONTAKT:

Mateusz Grabiec, Partner | Mateusz.Grabiec@bakermckenzie.com

Joanna Wojnarowska, Partner | Joanna.Wojnarowska@bakermckenzie.com

Emilia Waszkiewicz, Counsel | Emilia.Waszkiewicz@bakermckenzie.com

10. ZAMÓWIENIA PUBLICZNE

Czwarta Specustawa COVID-19 zawiera szereg zmian w zakresie zamówień publicznych. Zostały one opisane poniżej i są zaznaczone kolorem czerwonym.

Zmiany umów o zamówienia publiczne

Pierwsza Specustawa COVID-19 w art. 15r pozwala na dokonanie zmiany umowy o zamówienie publiczne jeżeli na jej należyte wykonanie może wpłynąć lub wpływa wystąpienie COVID-19. W takiej sytuacji strony mogą dokonać zmiany umowy na podstawie art. 144 ust 1 pkt 3 prawa zamówień publicznych w szczególności przez zmianę terminu lub sposobu wykonania umowy oraz zmianę zakresu świadczenia i wynagrodzenia wykonawcy o ile wzrost ceny spowodowany każdą kolejną zmianą nie przekroczy 50% wartości pierwotnej umowy.

Analogiczne zmiany powinny zostać wprowadzone do umowy wykonawcy z podwykonawcą i dalszymi podwykonawcami w zakresie w jakim podmiotom tym zostało powierzone wykonanie zamówienia, tak aby warunki wykonania tych umów nie były mniej korzystne niż warunki zmienionej umowy o zamówienie publiczne.

Strony umowy informują się niezwłocznie o tych okolicznościach dołączając do wniosku o zmianę umowy informacje i dokumenty potwierdzające wpływ COVID-19 na wykonanie umowy. Druga strona zobowiązana jest ustosunkować się do wniosku w ciągu 14 dni.

Jeśli umowa o zamówienie publiczne zawiera postanowienia korzystniej kształtujące sytuację wykonawcy, do zmiany umowy stosuje się postanowienia pierwotnej umowy jednakże wystąpienie COVID-19 nie może stanowić samodzielnej podstawy do odstąpienia od umowy.

We wniosku o zmianę umowy wykonawca, może również wnieść o odstąpienie przez Zamawiającego od dochodzenia kar umownych lub odszkodowań za nienależyte wykonanie umowy spowodowane wystąpieniem COVID-19. Co istotne odstąpienie od dochodzenia tych należności oraz dokonanie powyższych zmian umowy nie stanowi naruszenia dyscypliny finansów publicznych, nie stanowi przestępstwa przeciw obrotowi gospodarczemu, o którym mowa w art. 296 Kodeksu karnego a członkowie władz spółki nie odpowiadają za szkodę wyrządzoną spółce, o której mowa w art. 293 i 483 Kodeksu spółek handlowych.

Umowy jeszcze niezawarte

W Specustawach COVID-19 zabrakło jednoznacznego odniesienia do umów jeszcze niezawartych. W naszej opinii nowe przepisy powinny jednak być interpretowane w taki sposób, aby dopuszczalna była również zmiana projektów umów, co do których zostały złożone oferty. Wykonawca związany jest bowiem złożoną ofertą i jeśli odmówi zawarcia umowy ryzykuje utratą wadium. Dlatego w przypadku umów o zamówienie publiczne konieczne jest inne spojrzenie na to zagadnienie. Relacja kontraktowa nawiązuje się w zasadzie w momencie złożenia oferty, a umowę stanowi SIWZ i oferta dlatego art. 15 r. nowej regulacji powinien mieć zastosowanie już od dnia złożenia oferty. Takie rozumowanie potwierdza orzecznictwo na gruncie dotychczasowych przepisów prawa zamówień publicznych. Ponadto, zmiana na tej podstawie powinna być dopuszczalna w przyszłości przez strony umów zawieranych obecnie w przypadku zaistnienia nowych nieprzewidzianych skutków COVID-19.

W art. 15v. wyraźnie wskazano, że nowe regulacje nie naruszają praw stron wynikających z ogólnych instytucji prawa cywilnego, z tym zastrzeżeniem, że okoliczności związane z COVID-19 nie mogą stanowić samodzielnej podstawy do odstąpienia od umowy również na podstawie przepisów ogólnych.

W kontekście powyższego, z punktu widzenia wykonawców kluczowe jest prawidłowe sformułowanie i uzasadnienie wniosku o zmianę umowy oraz poparcie go rzetelnymi informacjami wskazującymi, iż COVID-19 wpływa lub może wpływać na należyte wykonanie umowy lub projektu jeszcze niezawartej umowy oraz uzasadnia odstąpienie przez zamawiającego od dochodzenia kar umownych i odszkodowań.

Jak wynika z uzasadnienia do czwartej Specustawy COVID-19 jej podstawowym celem jest zmniejszenie kosztów udziału w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego oraz przeciwdziałanie utracie płynności finansowej wykonawców. Wprowadzone zostały następujące zmiany:

Ogłoszenie o zamówieniu na stronie internetowej

Zgodnie ze zmienionym art. 40 ust. 1 prawem zamówień publicznych, Zamawiający wszczyna postępowanie w trybie przetargu nieograniczonego, zamieszczając ogłoszenie o zamówieniu na stronie internetowej. Zrezygnowano tym samym z dotychczasowego obowiązku zamieszczania ogłoszenia o zamówieniu w miejscu publicznie dostępnym w siedzibie zamawiającego. Pomijając względy bezpieczeństwa związane z wystąpieniem epidemii COVID-19, zmiana ta jest uzasadniona z uwagi na fakt, iż obligowanie zamawiającego do jednoczesnego zamieszczenia ogłoszenia o zamówieniu w miejscu publicznie dostępnym w swojej siedzibie i na stronie internetowej jest zbędne i faktycznie trudne szczególnie, że podstawowym źródłem informacji o zamówieniach publicznych jest Biuletyn Zamówień Publicznych oraz Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej. W wyniku wprowadzonej zmiany dla prawidłowego wszczęcia postępowania konieczne będzie ogłoszenia o zamówieniu na stronie internetowej oraz w Biuletynie Zamówień Publicznych albo Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej (w zależności od wartości zamówienia).

Zmiana umowy o zamówienie publiczne

W przypadku gdy Zamawiający uzna, że okoliczności związane z wystąpieniem COVID-19 wpływają na należyte wykonanie umowy, w uzgodnieniu z wykonawcą dokonuje zmiany umowy, a nie jak dotychczas może dokonać zmiany umowy. Fakultatywność w tym zakresie pozostawiona została natomiast Zamawiającemu jeśli uzna, iż okoliczności związane z wystąpieniem COVID-19 mogą wpłynąć na należyte wykonanie umowy (dodany ust. 4 a).

Zmiana ta ma na celu stworzenie gwarancji dla wykonawców, że postanowienia umów o udzielenie zamówień publicznych będą uwzględniały zmianę warunków społeczno-gospodarczych wywołaną epidemią COVID-19.

Zakaz potrącania kar umownych i dochodzenia należności z zabezpieczenia należytego wykonania umowy

Dodany został art. 15 r¹, zgodnie z którym w okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii i przez 90 dni od dnia odwołania tego stanu, zamawiający nie może potrącić kary umownej zastrzeżonej na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy z wynagrodzenia wykonawcy lub z innych jego

wierzytelności. Nie może też dochodzić zaspokojenia z zabezpieczenia należytego wykonania tej umowy jeśli zdarzenie, w związku z którym zastrzeżono tę karę, nastąpiło w okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii. W okresie tym bieg terminu przedawnienia roszczenia zamawiającego oraz terminu ważności zabezpieczenia należytego wykonania umowy nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu. Uptyw tych terminów może nastąpić nie wcześniej niż po upływie 120 dni od dnia odwołania tego ze stanów, który obowiązywał jako ostatni.

Analizowana zmiana ma na celu zapobieganie utracie przez wykonawców płynności finansowej, a w konsekwencji ich zdolności do pozyskiwania nowych zamówień publicznych i realizacji już zawartych umów o udzielenie zamówienia publicznego. Należy podkreślić, że rozwiązanie to nie oznacza zniesienia odpowiedzialności odszkodowawczej wykonawców za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy o udzielenie zamówienia publicznego, w tym zniesienia obowiązku zapłaty kary umownej. Jego istota polega natomiast na czasowym ograniczeniu uprawnień zamawiających w zakresie dopuszczalności dokonywania potrąceń oraz zaspokajania się z zabezpieczeń należytego wykonania umowy.

Jednocześnie, aby zabezpieczyć również interesy zamawiających tj. możliwość zaspokojenia ich roszczeń po zakończeniu stanu epidemii Czwarta Specustawa COVID-19 wprowadza wstrzymanie rozpoczęcia lub zawieszenie biegu terminów przedawnienia tych roszczeń, a także terminów ważności zabezpieczeń należytego wykonania umowy na okres istnienia omawianych ograniczeń. Takie rozwiązanie równoważy interesy obu stron umowy o zamówienie publiczne.

Wadium i umowa o zamówienie publiczne

Zniesiono obowiązek żądania wniesienia wadium w postępowaniach o szacunkowej wartości powyżej progów unijnych. Celem tej regulacji jest obniżenie kosztów udziału w postępowaniu, a przez to zwiększenie dostępności rynku zamówień publicznych dla wykonawców w okresie występowania epidemii COVID-19. W konsekwencji to zamawiający po dokonaniu oceny zasadności żądania wniesienia wadium z uwzględnieniem specyfiki danego zamówienia, w tym kręgu potencjalnych wykonawców decydować będzie o tym czy dla udziału w nim konieczne jest wniesienie wadium.

Do umów zawieranych w trybie zamówienia publicznego znajdują zastosowanie następujące nowe zasady:

- Zamawiający wypłacać będzie wynagrodzenie w częściach, po wykonaniu części umowy lub udzieli zaliczki na poczet wykonania zamówienia, w przypadku wszystkich umów w sprawie zamówienia publicznego zawieranych na okres dłuższy niż 12 miesięcy (a nie tylko w przypadku umów o roboty budowlane). Zamawiający określi w umowie procent wynagrodzenia wypłacanego za wykonanie poszczególnych jej części. Procentowa wartość ostatniej części wynagrodzenia nie może wynosić więcej niż 50% wysokości wynagrodzenia należnego wykonawcy. Zaliczka nie może natomiast być mniejsza niż 5% wysokości wynagrodzenia należnego wykonawcy;
- Zabezpieczenie należytego wykonania umowy wynosić może maksymalnie 5% ceny całkowitej podanej w ofercie albo maksymalnej wartości nominalnej zobowiązania zamawiającego wynikającego z umowy w miejsce dotychczasowych 10%. Wyższe zabezpieczenie nie większe jednak niż 10% można ustalić, jeżeli jest to uzasadnione przedmiotem zamówienia lub wystąpieniem ryzyka związanego z realizacją zamówienia, co zamawiający opisał w specyfikacji istotnych warunków zamówienia;

- Zamawiający może dokonać częściowego zwrotu zabezpieczenia należytego wykonania umowy po wykonaniu części zamówienia, jeżeli przewidział taką możliwość w specyfikacji istotnych warunków zamówienia.

Powyższych regulacji nie stosuje się do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie powyższych zmian. Z kolei do umów w sprawie zamówienia publicznego, zawartych: 1) przed dniem wejścia w życie zmian, ale 2) nie wcześniej niż z dniem wejścia w życie zmian, w następstwie postępowań o udzielenie zamówienia wszczętych przed dniem wejścia w życie tego przepisu – stosuje się przepisy dotychczasowe.

- Ponadto wprowadzone powyższymi regulacjami rozwiązania szczególne będą dotyczyły zamówień publicznych udzielonych w wyniku postępowań wszczętych do dnia 31 grudnia 2020 r., bez względu na to, kiedy takie postępowanie miałyby się zakończyć. Zgodnie bowiem ze zmienionym art. 36 ust. 2 Specustawy COVID-19, art. 15va i art. 15vb utracą moc obowiązującą z dniem 1 stycznia 2021 r. Postępowania o udzielenie zamówienia wszczęte we wskazanym wyżej okresie i niezakończone do dnia 31 grudnia 2020 r. będą kontynuowane na dotychczasowych zasadach, tj. na podstawie przepisów prawa zamówień publicznych zmodyfikowanych Czwartą Specustawą COVID-19, pomimo utraty mocy obowiązującej przez art. 15va i art. 15vb z dniem 1 stycznia 2021 r. Analogicznie zmodyfikowane przepisy prawa zamówień publicznych będą miały zastosowanie do umów zawieranych po przeprowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia, o ile zawarte zostały przed 1 stycznia 2020 r. albo zawarte zostały już w 2021 r., ale na skutek postępowania wszczętego jeszcze w roku 2020.

Zaświadczenie o niezaleganiu ze składkami ZUS

W przypadku gdy wykonawca złożył wniosek do ZUS w o zwolnienie z obowiązku opłacania składek do ZUS na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, fundusz pracy itp. za okres marzec – maj 2020 r., to do czasu ostatecznego rozpoznania wniosku przez organ nie będzie traktowany jako podmiot posiadający zaległość i będzie mógł uzyskać z ZUS zaświadczenie o braku zaległości (aby przedłożyć je Zamawiającemu i tym samym spełnić wymogi formalne udziału w postępowaniu o zamówienie publiczne).

KONTAKT:

Agnieszka Ferek, Counsel | Agnieszka.Ferek@bakermckenzie.com

Marta Fredrych, Senior Associate | Marta.Fredrych@bakermckenzie.com

11. WSPARCIE DLA BRANŻY OZE

Podmioty realizujące projekty w branży odnawialnych źródeł energii są szczególnie narażone na negatywne skutki epidemii koronawirusa. Aktualna sytuacja może skutkować choćby opóźnieniami dostaw komponentów niezbędnych dla prowadzenia procesów inwestycyjnych lub brakiem możliwości realizowania prac angażujących większą liczbę personelu. Dlatego w Specustawach COVID-19 przewidziano rozwiązania wspomagające inwestorów OZE.

Przedłużenie terminów dla projektów wiatrowych i fotowoltaicznych

Pierwsza Specustawa COVID-19 daje m.in. możliwość jednorazowego przedłużenia o maksymalnie 12 miesięcy terminów (wynoszących odpowiednio 24 miesiące dla instalacji PV i 33 miesiące dla instalacji wiatrowych na lądzie), związanych z dopuszczalnym „wiekiem” urządzeń wytwórczych (np. paneli fotowoltaicznych czy turbin wiatrowych) jak i terminów na rozpoczęcie sprzedaży energii elektrycznej w ramach systemu aukcyjnego. Terminy te na wniosek inwestora mogą zostać przedłużone:

- do maksymalnie 36 miesięcy dla instalacji fotowoltaicznych;
- do maksymalnie 45 miesięcy dla instalacji wiatrowych na lądzie.

Dzięki przedłużeniu terminów inwestor zmniejszy ryzyko utraty kaucji wniesionej na poczet aukcji OZE.

W jakich sytuacjach można skorzystać z ułatwień

Skuteczne wnioskowanie o przedłużenie ww. terminów będzie możliwe, jeśli stan zagrożenia epidemicznego lub stan epidemii spowoduje co najmniej: (i) opóźnienie dostaw urządzeń wchodzących w skład instalacji OZE; (ii) opóźnienie dostaw elementów niezbędnych do budowy instalacji OZE; (iii) opóźnienie w realizacji instalacji OZE oraz przyłączy do sieci elektroenergetycznej; (iv) opóźnienie realizacji odbiorów lub rozruchu instalacji OZE; (v) opóźnienie przy uzyskiwaniu koncesji albo wpisu do właściwych rejestrów.

Wniosek o przedłużenie terminów należy złożyć Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki najpóźniej na 30 dni przed upływem aktualnego terminu na rozpoczęcie sprzedaży energii w systemie aukcyjnym (tj. 24 miesiące dla instalacji PV albo 33 miesiące dla instalacji wiatrowych na lądzie liczonych od dnia zamknięcia sesji aukcji OZE).

Przedłużenie ważności umów przyłączeniowych

Regulacje Drugiej Specustawy COVID-19 przewidują możliwość przedłużenia ważności umów przyłączeniowych dla instalacji odnawialnych źródeł energii do dnia 30 czerwca 2022 r. Dodatkowo, projekty odnawialnych źródeł energii, które wygrały aukcje, będą mogły skutecznie zażądać od operatorów dostosowania terminu na dostarczenie po raz pierwszy energii elektrycznej do sieci do przedłużonego o maksymalnie 12 miesięcy (na zasadach opisanych powyżej) terminu na rozpoczęcie sprzedaży energii w systemie aukcyjnym.

KONTAKT:

Michał Piekarski, Counsel | Michal.Piekarski@bakermckenzie.com

Piotr Ciepiela, Associate | Piotr.Ciepiela@bakermckenzie.com

12. KONTROLA INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH

(nowa część Przewodnika, dodana w związku z uchwaleniem Czwartej Ustawy COVID-19)

Czwarta Ustawa COVID-19 wprowadza zmiany do ustawy o kontroli niektórych inwestycji. Celem zmian wzmocnienie ochrony polskich spółek przed przejęciami przez podmioty spoza państw członkowskich (rozumianych, jako państwa UE/EOG lub Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, OECD), które mogłyby zagrozić zapewnieniu bezpieczeństwa, porządku i zdrowia publicznego w związku z sytuacją gospodarczą wywołaną epidemią COVID-19, wpływającą m.in. na zwiększenie ryzyka obniżenia poziomu płynności finansowej polskich przedsiębiorstw. Ustawa przyznaje Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nowe, bardzo daleko idące kompetencje. Ograniczenie swobody inwestycyjnej ma obowiązywać przez dwa lata: od 24 lipca 2020 r. do 24 lipca 2022 r.

Kluczowe kwestie

- Każda inwestycja objęta przepisami Ustawy, skutkująca: (i) nabyciem lub osiągnięciem znaczącego uczestnictwa lub (ii) nabyciem dominacji, pośrednio, bezpośrednio lub następczo, dokonana przez podmioty z siedzibą lub obywatelstwem (dla osób fizycznych) poza krajem członkowskim będzie musiała być zgłoszona Prezesowi UOKiK;
- Zawiadomienie będzie dotyczyć spółek, których obrót na terytorium Polski w którymkolwiek z dwóch lat obrotowych poprzedzających zawiadomienie przekroczył 10 mln euro i które spełniają jedno z kryteriów ochrony wskazanych w Ustawie;
- Prezes UOKiK będzie miał, co do zasady 30 dni roboczych na wydanie decyzji o braku sprzeciwu lub wszczęciu postępowania kontrolnego. W razie wszczęcia postępowania kontrolnego, decyzja w sprawie inwestycji powinna być wydana w ciągu 120 dni;
- Inwestycja bez wymaganego zawiadomienia będzie nieważna. Brak zawiadomienia będzie też grozić nałożeniem wysokiej kary pieniężnej, a nawet może wiązać się z karą pozbawienia wolności dla osób fizycznych.

Inwestorzy i inwestycje - kto i co podlega ograniczeniom?

Osoby fizyczne, które nie posiadają obywatelstwa kraju państwa członkowskiego oraz podmioty, które nie posiadają lub nie posiadały, od co najmniej dwóch lat licząc od dnia poprzedzającego zgłoszenie, siedziby na terytorium państwa członkowskiego będą miały obowiązek dokonania uprzedniego zawiadomienia do Prezesa UOKiK informując o bezpośrednim, pośrednim lub następczym nabyciu lub osiągnięciu znaczącego uczestnictwa/nabyciu dominacji w podmiocie objętym ochroną.

Zgodnie z Ustawą przez:

- nabycie lub osiągnięcie znaczącego uczestnictwa rozumie się sytuację umożliwiającą wywieranie wpływu na działalność podmiotu objętego ochroną poprzez: (i) posiadanie udziałów/akcji reprezentujących, co najmniej 20% ogólnej liczby głosów, (ii) posiadanie udziału kapitałowego w spółce osobowej o wartości wynoszącej, co najmniej 20% wartości wszystkich wkładów wniesionych do tej spółki, lub (iii) posiadanie udziału w zyskach innego podmiotu wynoszącego, co najmniej 20% jak również (iv) osiągnięcie lub przekroczenie odpowiednio progu 20% i 40% ogólnej liczby głosów w organie

stanowiącym podmiotu objętego ochroną, udziału w zyskach podmiotu objętego ochroną lub udziału kapitałowego w spółce osobowej będącej podmiotem objętym ochroną w odniesieniu do wartości wszystkich wkładów wniesionych do tej spółki przez nabycie udziałów/akcji lub praw z udziałów/akcji albo objęcie udziałów/akcji, lub (v) nabycie lub wydzierżawienie od podmiotu objętego ochroną przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części;

- przez nabycie dominacji należy rozumieć uzyskanie statusu podmiotu dominującego w rozumieniu właściwych przepisów poprzez nabycia udziałów lub akcji lub zawarcie umowy o zarządzenia lub przekazywanie zysków przez ten podmiot.

W ramach inwestycji pośrednich Ustawa wymienia transakcje podmiotów zależnych jak również inne sytuacje, m.in.: (i) nabycie podmiotu w imieniu w imieniu własnym, ale na zlecenie innego podmiotu, w tym w ramach wykonywania umowy o zarządzanie portfelem czy (ii) uzyskanie przez podmiot spoza państwa członkowskiego statusu podmiotu dominującego względem podmiotu, który posiada znaczące uczestnictwo w podmiocie objętym ochroną lub jest podmiotem dominującym lub posiada tytuł prawny do przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części. Nabycie pośrednie może mieć miejsce również wskutek transakcji zagranicznych, pod obcym prawem.

Z kolei inwestycje następcze polegają na nabyciu lub osiągnięciu znaczącego uczestnictwa lub nabycia dominacji w przypadku np.: (i) umorzenia udziałów/akcji podmiotu objętego ochroną, (ii) podziału lub połączenia podmiotu objętego ochroną czy (iii) zmiany umowy albo statutu podmiotu objętego ochroną w zakresie uprzywilejowania udziałów/akcji, udziału w zysku.

Co istotne, Ustawa nie przewiduje wyłączenia dla wewnątrzgrupowych transakcji. Oznacza to, że będzie miał on również zastosowanie do transakcji w ramach tej samej grupy kapitałowej.

Jakie podmioty podlegają ochronie?

Chronione są polskie spółki publiczne, a także podmioty, które:

- posiadają mienie ujawnione w jednolitym wykazie obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej, lub;
- opracowują lub modyfikują oprogramowanie do firm strategicznych, m.in. do: (i) sterowania elektrowniami, sieciami, (ii) zarządzania, kontrolowania zaopatrzenia w wodę pitną, (ii) obsługi urządzeń lub systemów wykorzystywanych do zaopatrzenia w gotówkę, płatności kartą, (iii) obsługi szpitalnych systemów informatycznych, lub;
- prowadzą działalność w jednej z 21 branż wskazanych w Ustawie, m.in. w zakresie wytwarzania energii elektrycznej, produkcji benzyn silnikowych lub oleju napędowego, produkcji chemikaliów, telekomunikacji, produkcji urządzeń, instrumentów oraz wyrobów medycznych, produkcji leków i wyrobów farmaceutycznych, czy przetwarzania żywności,

jeżeli ich obrót na terytorium Polski przekroczy, w którymkolwiek z dwóch lat obrotowych, poprzedzających zgłoszenie, równowartość 10 mln euro.

Jak wygląda procedura kontroli?

Zawiadomienie będzie wymagane przed zawarciem jakiejkolwiek umowy czy dokonaniem innej czynności prawnej, z kolei w przypadku wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji spółki publicznej – przed opublikowaniem wezwania. Ustawa przewiduje, choć nieprecyzyjnie, również reguły dotyczące składania zawiadomienia w przypadku nabycia pośredniego i następczego. W przypadku zawarcia więcej niż jednej umowy, zawiadomienia należy dokonać przed zawarciem ostatniej umowy, a w przypadku wezwania na akcje, przed opublikowaniem wezwania. Już teraz ten zapis budzi wątpliwości. Przyjęcie, że nie jest dopuszczalne ogłoszenie wezwania przez uzyskaniem stosownej zgody – poddaje w wątpliwość możliwość przeprowadzenia takich transakcji zgodnie z regulacjami dotyczącymi spółek publicznych.

Po złożeniu zawiadomienia, Prezes UOKiK wszczynać będzie wstępne postępowanie sprawdzające i w ciągu 30 dni roboczych od jego wszczęcia będzie wydawał decyzję (i) o odmowie wszczęcia postępowania kontrolnego i braku sprzeciwu wobec transakcji; albo (ii) wydawać będzie postanowienie o wszczęciu postępowania kontrolnego.

Postępowanie kontrolne będzie wszczynane w sytuacji nieuzupełnienia w wyznaczonych terminie braków, dokumentów czy informacji oraz, gdy będą istnieć przesłanki uzasadniające dalsze badanie nabycia z punktu widzenia bezpieczeństwa publicznego lub porządku publicznego. W tym przypadku Prezes UOKiK otrzyma kolejne 120 dni.

Trzeba dodać, że przesłanki uzasadniające wszczęcie postępowania kontrolnego zostały ujęte w Ustawie bardzo ogólnie, dając Prezesowi UOKiK dużą swobodę interpretacyjną.

Jednocześnie Prezes UOKiK na mocy klauzuli obejścia prawa, będzie mógł wszcząć z urzędu wstępne postępowanie sprawdzające, jeżeli będą istniały przesłanki wskazujące na nadużycie lub obejście prawa. Jedną z takich przesłanek jest brak trwałego przedsiębiorstwa, biura lub personelu na terytorium państwa członkowskiego.

Jakie grożą sankcje?

W przypadku naruszenia obowiązku złożenia zawiadomienia, Ustawa przewiduje odpowiedzialność finansową (do 50 mln złotych) oraz karną (pozbawienie wolności od 6 miesięcy do 5 lat). Możliwe jest również nałożenie obu tych kar łącznie.

Co więcej, każde nabycie bez wymaganego zawiadomienia lub dokonana pomimo sprzeciwu Prezesa UOKiK będzie nieważne (w niektórych przypadkach sankcja będzie złagodzona – wyłączeniem prawa głosu).

Kontrola inwestycji vs. zgłoszenie zamiaru koncentracji

Co do zasady, postępowanie wynikające z Ustawy podobne jest do postępowania w zakresie kontroli koncentracji, które też prowadzi Prezes UOKiK, w trybie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Ustawa jednak nie łączy tych dwóch postępowań, co oznacza, że może dojść do sytuacji, w której transakcja będzie wymagała prowadzenia dwóch postępowań i uzyskania dwóch niezależnych zgód od tego samego organu. Również środki odwoławcze są różne. Od ewentualnego sprzeciwu Prezesa UOKiK na dokonanie transakcji w trybie Ustawy - do sądu administracyjnego. Od decyzji dotyczącej koncentracji wydanej w trybie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów – do sądu cywilnego.

KONTAKT:

Weronika Achramowicz, Partner | Weronika.Achramowicz@bakermckenzie.com

Mikołaj Piaskowski, Counsel | Mikolaj.Piaskowski@bakermckenzie.com

13. POMOC PUBLICZNA

W związku z tym, że szereg form wsparcia ujętych w Specustawach COVID-19 może stanowić pomoc publiczną muszą one być notyfikowane do Komisji Europejskiej. W związku z przyjęciem przez Komisję 19 marca 2020 r. Tymczasowych Ram środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19 wyrażała ona swą zgodę bardzo szybko (postępowania w sprawie notyfikacji podobnych instrumentów Niemiec, Danii, Hiszpanii, Włoch, Luksemburga, Francji, Łotwy, Estonii, Portugalii, Irlandii czy Wielkiej Brytanii trwały kilka dni). **Wydane zostały nowe decyzje Komisji Europejskiej dotyczące Polski: Dziewiąta, Dziesiąta, Jedenasta (tzw. Tarcza Finansowa Polskiego Funduszu Rozwoju dla Dużych Firm) oraz Dwunasta i Trzynasta. Zostały one opisane poniżej.**

Wyjaśnienia Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

UOKiK opublikował na swojej stronie ² wyjaśnienia pt. "Możliwe działania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie udzielania pomocy publicznej w celu przeciwdziałania COVID-19" potwierdzając, że nowe instrumenty pomocowe wynikające z Tarczy Antykrzysowej zostały zakwalifikowane jako pomoc publiczna mająca na celu zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce, tj. zgodne z art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE.

Nie należy jej kwalifikować jako pomoc *de minimis*, ale stosownie do Tymczasowych Ram, pomoc taka może być łączona z pomocą *de minimis*. Oznacza to, że limit pomocy wynikającej z Tymczasowych ram jest całkowicie osobny w stosunku do pomocy *de minimis*, przez co wartość dotychczas otrzymanej pomocy *de minimis* nie ma wpływu na możliwą do otrzymania wartość pomocy publicznej mającej na celu zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce. Dodatkowo UOKiK wskazał, że pomoc udzielana przez jednostki samorządu terytorialnego zarówno w ramach uchwał jak i indywidualnych rozstrzygnięć, nie będzie wymagała zgłaszania do UOKiK, ani tym bardziej Komisji Europejskiej. Przyjęcie danej uchwały na podstawie Tarczy Antykrzysowej jest tym samym równoznaczne ze stosowaniem odpowiednich warunków wynikających z Tymczasowych Ram.

W związku z przyjmowaniem kolejnych programów pomocowych dla przedsiębiorców, na podstawie których udzielana jest pomoc publiczna, UOKiK przygotował zestawienie zasad kumulacji pomocy. Zestawienie zostało opublikowane na stronie UOKiK i jest dostępne tutaj:

https://www.uokik.gov.pl/covid19_a_pomoc_publiczna.php#faq3972.

Dodatkowo, UOKiK opublikował na swojej stronie ³ wyjaśnienia dotyczące pojęcia przedsiębiorstwa w kontekście limitu pomocy z sekcji 3.1 Tymczasowych Ram.

Rozszerzenie Tymczasowych Ram oraz decyzje Komisji Europejskiej

Komisja przyjęła zmiany rozszerzające Tymczasowe Ramy⁴.

² https://www.uokik.gov.pl/covid19_a_pomoc_publiczna.php#faq3972

³ https://www.uokik.gov.pl/covid19_a_pomoc_publiczna.php#faq3972

⁴ Pierwsze zmiany umożliwią państwom członkowskim wspieranie przedsiębiorstw, które opracowują i wytwarzają produkty potrzebne do walki z koronawirusem, takie jak szczepionki, leki, wyroby medyczne, środki odkażające i sprzęt ochronny. Dodatkowo, rozszerzono Tymczasowe Ramy w taki sposób, aby państwa członkowskie miały większe możliwości wspierania płynności finansowej przedsiębiorstw i ochrony miejsc pracy w tych sektorach i regionach, które zostały najciężej dotknięte przez kryzys. Drugie zmiany Tymczasowych Ram umożliwiają państwom członkowskim dokapitalizowanie przedsiębiorstw lub zapewnienie im wsparcia w formie długu podporządkowanego, które tego potrzebują.

Dodatkowo, tego samego dnia KE zaakceptowała pierwszy polski program pomocowy decyzją SA.56876 - Polski program gwarancji publicznych na wsparcie gospodarki w związku z pandemią koronawirusa. Program umożliwia udzielanie gwarancji przez Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) na pożyczki inwestycyjne i obrotowe. Szacowany budżet tego programu to 22 mld złotych (ok. 4,8 mld EUR). Kwota ta ma pozwolić BGK na udzielenie gwarancji w wysokości do 100 mld złotych. Szacowana wysokość gwarancji może zostać wykorzystana na pokrycie łącznej kwoty kredytów do 125 mld złotych.

Druga decyzja Komisji Europejskiej

Komisja zaakceptowała drugi polski program pomocowy. Mowa tu o decyzji SA.56896 - Polskie środki antykryzysowe - COVID-19 - pomoc państwa w formie instrumentów zwrotnych w ramach programów operacyjnych. Program ten ma być współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach zarządzania dzielonego, w szczególności z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. Polska poinformowała Komisję, że szacuje, że z udzielanych w ramach programu pożyczek i gwarancji, których łączną wysokość określono na poziomie 3,5 mld złotych (0,7 mld euro), skorzystać ma około 20 tys. przedsiębiorstw.

Trzecia decyzja Komisji Europejskiej

Komisja zaakceptowała trzeci polski program pomocowy, SA.56979 - Polskie środki antykryzysowe - COVID-19 - dopłaty do oprocentowania. Szacowany budżet tego programu to 527 mln złotych (ok. 115 mln euro). Wsparcie w postaci dotacji bezpośrednich przeznaczone jest na częściowe pokrycie odsetek od pożyczek, które w innej sytuacji obciążałyby pożyczkobiorcę. Program dostępny jest dla wszystkich przedsiębiorców – zarówno dla mikroprzedsiębiorstw, małych i średnich przedsiębiorstw oraz dużych przedsiębiorstw, które znajdują się w trudnej sytuacji z powodu skutków gospodarczych wybuchu pandemii. Celem programu jest pomoc przedsiębiorstwom w pokryciu ich bezpośrednich potrzeb kapitałowych oraz wsparcie w ciągu pierwszych 12 miesięcy od momentu podpisania umowy pożyczki.

Czwarta decyzja Komisji Europejskiej

Komisja zaakceptowała czwarty program pomocowy, SA.57065 - Polskie środki antykryzysowe - COVID-19 - pomoc publiczna ze środków instrumentów inżynierii finansowej podlegających ponownemu wykorzystaniu w celu wspierania polskiej gospodarki. Program przewiduje udzielanie wsparcia w formie gwarancji na zabezpieczenie pożyczek i dopłat do oprocentowania pożyczek. Pomoc ma być przyznawana małym, średnim oraz dużym przedsiębiorstwom. Z kręgu beneficjentów wyłączone zostały instytucje finansowe. W ramach tego programu, pomoc nie zostanie udzielona również przedsiębiorstwom, które znajdowały się w trudnej sytuacji w dniu 31 grudnia 2019 r. Pomoc będzie przyznawana za pośrednictwem instytucji kredytowych i innych instytucji finansowych jako pośredników finansowych. Szacowany budżet tego programu to 500 mln złotych (ok. 110 mln euro).

Dokapitalizowanie jednak wiąże się z określonymi zasadami dotyczącymi warunkami wejścia oraz wyjścia państwa ze struktur kapitałowych przedsiębiorców oraz wynagrodzenia, sposobu zarządzania, w tym wypłaty dywidendy oraz zakazu subsydiowania skrośnego i przejęć. Jednocześnie dokapitalizowanie będzie możliwe wówczas gdy nie jest dostępne żadne inne odpowiednie rozwiązanie. Te same zasady obowiązują względem długu podporządkowanego, jeśli przekracza on wartości wskazane w sekcji 3.3 Tymczasowych Ram.

Piąta decyzja Komisji Europejskiej

Komisja zaakceptowała piąty polski program pomocowy, SA.56922 - Polskie środki antykrzysowe - COVID-19 - dopłaty do wynagrodzeń, ulgi podatkowe i w zakresie składek na ubezpieczenia społeczne oraz inne środki. W decyzji tej Komisja Europejska zatwierdziła 11 programów pomocowych: (i) subsydiowanie wynagrodzeń, (ii) współfinansowanie prowadzenia działalności gospodarczej dla osób fizycznych niezatrudniających pracowników, (iii) niskooprocentowana pożyczka (w formie zaliczki zwrotnej) mają na celu pokrycie kosztów prowadzenia działalności przez mikroprzedsiębiorców, (iv) współfinansowanie wynagrodzenia osób zatrudnionych przez organizacje pozarządowe, (v) zwolnienie z podatku od nieruchomości, (vi) przedłużenie terminów płatności podatku od nieruchomości (vii) wsparcie finansowe osób fizycznych, osób prawnych lub jednostek organizacyjnych bez osobowości prawnej, jeżeli działalność twórcza lub artystyczna nie może być kontynuowana w obecnej formie w okresie wystąpienia zagrożenia epidemiologicznego (viii) zwolnienie z opłat za wynajem lub dzierżawa nieruchomości publicznych, (ix) odstąpienie od dochodzenia roszczeń oraz zobowiązań cywilnoprawnych należnych władzom lokalnym lub ich jednostkom organizacyjnym (x) zwolnienie z płatności nieopłaconych obowiązkowych składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne należne za okres od 1 marca 2020 r. do 31 marca 2020 r. (xi) dodatki do wynagrodzeń dla pracowników niepełnosprawnych i pomoc szkoleniowa związana z COVID-19. W programach przewidziano wsparcie w formatach takich jak: (i) dotacje bezpośrednie, (ii) zaliczki zwrotne, (iii) korzyści podatkowe i ulgi w płatnościach, (iv) odroczenia płatności podatków oraz (v) dopłaty do wynagrodzeń pracowników. Katalog beneficjentów uzależniony jest od danego programu. Szacowany budżet programów wynosi 35,1 mld złotych (ok. 7,8 mld euro).

Dodatkowo w przypadku tej decyzji, UOKiK wydał wyjaśnienia. Dostępne są one na stronie UOKiK⁵.

13 maja 2020 r. Komisja wydała decyzję, SA.57282, która wprowadziła zmianę do powyższej decyzji. W wyniku zmiany zwiększono budżet siódmego programu pomocowego, tj. wsparcie finansowe osób fizycznych, osób prawnych lub jednostek organizacyjnych bez osobowości prawnej, jeżeli działalność twórcza lub artystyczna nie może być kontynuowana w obecnej formie w okresie wystąpienia zagrożenia epidemiologicznego, o 60 mln złotych (ok. 13,12 mln euro). Tym samym łączny budżet dla tego programu wynosi 80 mln złotych (ok. 17,51 mln euro).

Szósta decyzja Komisji Europejskiej

Komisja zaakceptowała szósty program pomocowy, SA.57015 - Polskie środki antykrzysowe - COVID 19 - pomoc państwa w formie dotacji lub pomocy zwrotnej w ramach programów operacyjnych. Program przewiduje udzielenie wsparcia w formie dotacji i zaliczek zwrotnych, z wykorzystaniem do tego celu funduszy strukturalnych. Program jest otwarty dla wszystkich przedsiębiorców, którzy mają dostęp do funduszy strukturalnych oraz którzy borykają się z trudnościami spowodowanymi wystąpieniem zagrożenia epidemiologicznego. Szacowany budżet programu wynosi 3 mld złotych (ok. 700 mln euro).

---

⁵ https://www.uokik.gov.pl/covid19_a_pomoc_publiczna.php#faq3972

Siódma decyzja Komisji Europejskiej (tzw. Tarcza Finansowa Polskiego Funduszu Rozwoju dla mikro, małych i średnich firm)

Komisja zaakceptowała siódmy program pomocowy, SA.56996 – Polskie środki antykryzysowe - COVID 19 – tarcza finansowa dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Program przewiduje wsparcie udzielane w formie zaliczek zwrotnych. Program skierowany jest do mikroprzedsiębiorstw oraz do małych i średnich przedsiębiorstw, które borykają się z trudnościami gospodarczymi i brakiem płynności w następstwie pandemii koronawirusa oraz które spełniają warunki określone w programie takie jak na przykład: (i) spadek obrotów gospodarczych o co najmniej 25% w dowolnym miesiącu po 1 lutego 2020 r. w porównaniu do poprzedniego miesiąca lub analogicznego miesiąca ubiegłego roku, (ii) nieotworzenie likwidacji, postępowania upadłościowego oraz postępowania restrukturyzacyjnego na dzień złożenia wniosku czy (iii) posiadanie rezydencji podatkowej na terenie EOG, rejestracji na terytorium Polski oraz nieposiadanie przez głównego beneficjenta rzeczywistego rezydencji podatkowej w tzw. rajach podatkowych. Podmiotem odpowiedzialnym za program jest Polski Fundusz Rozwoju.

Wysokość udzielonego wsparcia w przypadku **mikroprzedsiębiorców** zależna jest od wysokości spadku obrotów tzw. kwota bazową oraz stanu zatrudnienia.

Wsparcie finansowe w złotych		Kwota w zależności od liczby zatrudnionych								
Skala spadku przychodów ze sprzedaży	Bazowa kwota subwencji finansowej na zatrudnionego	1	2	3	4	5	6	7	8	9
<25;50%)	12,000	12,000	24,000	36,000	48,000	60,000	72,000	84,000	96,000	108,000
<50;75%)	24,000	24,000	48,000	72,000	96,000	120,000	144,000	168,000	192,000	216,000
<75;100%)	36,000	36,000	72,000	108,000	144,000	180,000	216,000	252,000	288,000	324,000

Wysokość udzielonego wsparcia w przypadku **małych i średnich przedsiębiorców** zależy od skali spadku jego przychodów ze sprzedaży oraz poziomu przychodów osiągniętych przez niego w 2019 roku.

Wsparcie finansowe w złotych		MŚP Średnio		MŚP Maksymalnie	
Spadek przychodów ze sprzedaży	% przychodów ze sprzedaży	Średni przychód MŚP	Kwota subwencji	Maksymalny przychód do kalkulacji subwencji	Maksymalna kwota subwencji
0;25%)	0%	31,300,000	0	225,000,000	0
<25;50%)	4%	31,300,000	1,252,000	225,000,000	3,500,000
<50;75%)	6%	31,300,000	1,878,000	225,000,000	3,500,000
<75;100%)	8%	31,300,000	2,504,000	225,000,000	3,500,000

Wnioski mogą być składane wyłącznie drogą elektroniczną poprzez bankowość elektroniczną wybranego banku i wyłącznie za pośrednictwem dostępnego tam formularza aplikacyjnego. Szacowany budżet programu wynosi 75 mld złotych (ok. 16,6 mld euro).

Ósma decyzja Komisji Europejskiej

Komisja zaakceptowała ósmy program pomocowy, SA. 57191 - Polskie środki antykrzysowe - COVID-19 - pomoc w uproszczonej formie wsparcia zwrotnego ze środków instrumentów inżynierii finansowej podlegających ponownemu wykorzystaniu w celu wspierania polskiej gospodarki. Środki wsparcia dostępne w ramach programu będą współfinansowane z funduszy strukturalnych UE. Wsparcie będzie w formie pożyczki, poręczenia lub gwarancji. Program dostępny będzie dla przedsiębiorstw działających we wszystkich sektorach, które mają dostęp do europejskich funduszy strukturalnych i które znajdują się w trudnej sytuacji z powodu skutków gospodarczych wybuchu pandemii. Budżet programu szacowany jest na 2,043 mln złotych (ok. 450 mln euro).

Dziewiąta, Dziesiąta oraz Jedenasta decyzja Komisji Europejskiej (tzw. Tarcza Finansowa Polskiego Funduszu Rozwoju dla Dużych Firm)

Komisja zaakceptowała dziewiąty program pomocowy, SA.57306 - Polskie środki antykrzysowe - COVID-19 - tarcza finansowa dla dużych przedsiębiorstw: pożyczka płynnościowa. Program zapewnia pomoc w formie oprocentowanych i nieumarzalnych pożyczek udzielanych na okres maksymalnie 4 lat. Kwota pożyczek zasadniczo nie może przekroczyć 1 mld zł, dwukrotności rocznych kosztów wynagrodzeń przedsiębiorstwa (z uwzględnieniem kosztów świadczeń pracowniczych) za rok 2019, 25% łącznego obrotu przedsiębiorstwa w 2019 roku. Łączna kwota pożyczek przewidzianych w ramach programu wynosi 10 mld złotych polskich (ok. 2,2 mld euro).

Komisja zaakceptowała dziesiąty program pomocowy, SA.57054 - Polskie środki antykrzysowe - COVID-19 - tarcza finansowa dla dużych przedsiębiorstw - umorzenie pożyczek. Program przewiduje pomoc w formie oprocentowanych pożyczek do kwoty 750 mln zł, umarzalnych do wysokości 75% rzeczywistej szkody poniesionej przez przedsiębiorcę, jednak nie więcej niż do wysokości 75% ich kapitału. Łączna kwota pożyczek przewidzianych w ramach programu wynosi 7,5 mld złotych polskich (ok. 1,6 mld euro).

Komisja zaakceptowała jedenasty program pomocowy, SA. 57055 – Polskie środki antykrzysowe - COVID-19 – inwestycje kapitałowe. Program przewiduje pomoc udzielaną za pomocą instrumentów, takich jak akcje, warranty subskrypcyjne, obligacje lub pożyczki zamiennych na akcje zarówno na zasadach rynkowych jak i w ramach pomocy publicznej, z zastrzeżeniem, że w tym drugim przypadku wsparcie kapitałowe przekraczające 250.000.000 EUR wymagać będzie obowiązku indywidualnej notyfikacji do Komisji Europejskiej. Łączna kwota programu wynosi 7,5 mld złotych polskich (ok. 1,6 mld euro).

Powyższe programy są częścią większego programu wsparcia przedsiębiorstw w Polsce, tak zwanej "Tarczy Finansowej PFR dla Dużych Firm", zarządzany przez Polski Fundusz Rozwoju (PFR).

Zgodnie z decyzjami beneficjentami programów mogą być:

- a) duże przedsiębiorstwa: (i) które zatrudniają, więcej niż 249 Pracowników (stan na 31 grudnia 2019 r.), z wyłączeniem właściciela, lub (ii) których obrót w 2019 r. przekracza 50 mln euro oraz suma bilansowa przekracza 43 mln euro,
- b) małe i średnie przedsiębiorstwo („MŚP”), które nie są dużymi przedsiębiorcami, ale które przekracza odpowiednią wielkość, tj. zatrudnia powyżej 150 Pracowników (stan na 31 grudnia 2019 r.), z wyłączeniem właściciela, a jego roczny obrót za 2019 r. przekracza 100 mln złotych, o ile (i) luka finansowania MŚP zgodnie z projekcjami finansowymi przekracza kwotę 3,5 mln złotych, (ii) przedsiębiorstwo wyczerpało maksymalne możliwości finansowania programu rządowego Tarcza Finansowa Polskiego Funduszu Rozwoju dla MŚP, lub (iii) finansowanie dotyczy Programu Sektorowego w związku z COVID-19.

Decyzje przewidują również inne warunki dotyczące, m.in.: (i) prowadzenia działalności gospodarczej na dzień 31 grudnia 2019 r., (ii) spadku obrotów gospodarczych o co najmniej 25% w dowolnym miesiącu po 1 lutego 2020 r. w porównaniu do poprzedniego miesiąca lub analogicznego miesiąca ubiegłego roku czy (iii) posiadania rezydencji podatkowej na terenie EOG, rejestracji na terytorium Polski oraz nieposiadania przez głównego beneficjenta rzeczywistego rezydencji podatkowej w tzw. *rajach podatkowych*.

Dodatkowo w celu skorzystania z powyższych programów, beneficjenci muszą między innymi przejść pozytywnie proces uproszczonego badania (tzw. *due diligence*).

Dwunasta decyzja Komisji Europejskiej

Komisja zaakceptowała dwunasty program pomocowy, SA.57568 Polskie środki antykryzysowe - COVID-19 – dopłaty do oprocentowania (dla rolników). Wsparcie, w formie dopłat do oprocentowania, otwarte będzie dla wszystkich przedsiębiorców działających w sektorze produkcji pierwotnej produktów rolnych. Pomoc przyznana będzie na pokrycie do 2% oprocentowania pożyczek dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) oraz do 1% w przypadku dużych przedsiębiorstw. Budżet programu szacowany jest na 40 mln złotych (ok. 9 mln euro).

Trzynasta decyzja Komisji Europejskiej

Komisja zaakceptowała trzynasty program pomocowy, SA.57519 - Pomoc na działalność badawczo-rozwojową związaną z wystąpieniem pandemii COVID-19, pomoc inwestycyjna na infrastrukturę służącą do testowania i przygotowania do masowej produkcji produktów służących zwalczaniu pandemii COVID-19 oraz pomoc inwestycyjna na produkcję produktów służących zwalczaniu pandemii COVID-19, w ramach programów operacyjnych na lata 2014-2020. Oficjalna wersja decyzji nie jest jeszcze dostępna.

Kolejne programy oczekujące na zgodę Komisji Europejskiej i decyzje w sprawie kolejnych państw

Jak wynika z informacji na stronie⁶ Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na etapie notyfikacyjnym są poniższe programy:

---

⁶ Więcej na stronie UOKiK: https://www.uokik.gov.pl/covid19_a_pomoc_publiczna.php#faq3973.

- i. **SA.57172** - Polskie środki antykryzysowe - COVID-19 - program dotyczący ulg w spłacie zobowiązań podatkowych udzielanych na podstawie Ordynacji podatkowej (**prenotyfikacja**)
- ii. **SA.57452** - Polskie środki antykryzysowe - COVID-19 - program gwarancji faktoringu (**prenotyfikacja**)
- iii. **SA.57611** - Polskie bony turystyczne (**prenotyfikacja**);
- iv. **SA.57571** - Pomoc publiczna na cele z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w związku z epidemią COVID-19 (**prenotyfikacja**).

Ponadto, w międzyczasie Komisja zaakceptowała plany pomocowe Austrii, Belgii, Bułgarii, Chorwacji, Czech, Grecji, Holandii, Litwy, Malty, Rumunii, Węgier, Danii, Niemiec, Litwy, Szwecji, **Francji, Włoch, Luksemburga, Słowacji, Estonii, Portugalii, Łotwy, Finlandii, Cypru czy Malty.**

Pomoc publiczna na zasadach wynikających z Tymczasowych Ram

Szereg instrumentów wprowadzanych Tarczą Antykryzysową oferowanych wszystkim przedsiębiorcom może w ogóle nie stanowić pomocy publicznej, względnie zgodnie z treścią ustawy stanowić pomoc publiczną, mającą na celu zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce, o której mowa w Sekcji 3.1 Tymczasowych Ram, mających umożliwić, m.in.:

- wsparcie finansowe osób fizycznych, osób prawnych lub jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, w przypadku gdy ich działalność twórcza lub artystyczna nie może być kontynuowana w obecnej formie w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ze względu na nowowprowadzone ograniczenia, zakazy i nakazy;
- odroczenie lub zwolnienie z płatności podatku od nieruchomości: gruntów, budynków i budowli związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, za część roku 2020, wskazanych grup przedsiębiorców, których płynność finansowa uległa pogorszeniu w związku z ponoszeniem negatywnych konsekwencji ekonomicznych z powodu COVID-19;
- dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od tych wynagrodzeń składek na ubezpieczenia społeczne czy dofinansowanie części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej;
- udzielenie mikroprzedsiębiorcy pożyczki na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej;
- rozłożenie na raty lub umorzenie w części lub całości należności pieniężnych z tytułu oddania nieruchomości w najem, dzierżawę lub użytkowanie, przypadające za okres stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii czy też odstąpienie od dochodzenia należności o charakterze cywilnoprawnym przypadających jednostce samorządu terytorialnego lub jej jednostkom organizacyjnym.

Pomoc wskazana powyżej może być udzielona przedsiębiorcy, który nie spełnia kryteriów przedsiębiorstwa znajdującego w się w trudnej sytuacji, nie później niż do 31 grudnia 2020 r. oraz pod warunkiem, że jej wartość nie przekracza, łącznie z inną pomocą kwoty 800.000 euro.

Co istotne pomoc ta może być łączona z tzw. pomocą *de minimis*, czyli pomocą której łączna kwota dla jednego beneficjenta nie może przekroczyć równowartości 200.000 euro brutto w okresie 3 lat kalendarzowych, a w przypadku podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą w sektorze transportu drogowego towarów – 100.000 euro.

Fundusze unijne

Ustawa o szczególnych rozwiązaniach wspierających realizację programów operacyjnych w związku z wystąpieniem COVID-19 w 2020 r. wprowadza szczególne regulacje stanowiące odstępstwa i wyjątki od obowiązujących dotychczas zasad wdrażania, realizacji i rozliczania projektów w ramach programów operacyjnych. Nowa ustawa zastosowanie znajdzie jedynie wyjątkowo. W zakresie nieuregulowanym jej przepisami stosować będziemy nadal ustawę dotychczasową, tj. ustawę z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020. Oznacza to, że nową specustawę należy jedynie w przypadkach związanych z epidemią, natomiast wszędzie tam gdzie jest to możliwe, zastosowanie będą miały dotychczas obowiązujące przepisy.

Ustawa przewiduje w szczególności:

a) dla obowiązujących już umów:

- możliwość uznania za kwalifikowane wydatki na niezrealizowane cele (beneficjent musi wykazać, że z dochowaniem należytej staranności i w odpowiednim czasie podejmował niezbędne działania służące ich odzyskaniu, albo wykazać brak możliwości ich odzyskania);
- możliwość zmiany umowy o dofinansowanie, jeżeli na skutek wystąpienia COVID-19 realizacja jej postanowień albo decyzji o dofinansowaniu projektu w zakresie wynikającym z zatwierdzonych kryteriów wyboru projektów jest niemożliwa lub znacznie utrudniona;
- możliwość wystąpienia z wnioskiem o zastosowanie ulgi w spłacie należności z tytułu zwrotu środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz inne należności związane z realizacją projektów finansowanych z udziałem tych środków, a także odsetki od tych środków i od tych należności;
- określone w umowach albo w decyzjach o dofinansowaniu terminy składania wniosków o płatność przypadające w okresie do dnia 31 grudnia 2020 r. ulegają wydłużeniu o 30 dni, zaś na zakończenia realizacji projektów – o 90 dni, jednak nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2023 r. (w szczególnie uzasadnionych przypadkach możliwość wydłużenia terminów jednak nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2023 r.); przy czym nie wyklucza to możliwości wcześniejszego złożenia przez beneficjenta wniosku o płatność lub, na wniosek beneficjenta, wcześniejszego zakończenia realizacji projektu;

b) w pozostałych kwestiach:

- możliwość zmiany i zawieszenie wytycznych ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego w trybie wyjątkowym;
- możliwość zmiany kryteriów wyboru projektów w każdym czasie oraz stosowania odstępstw od zatwierdzonych kryteriów w trakcie realizacji projektu;

- możliwość zmiany, przesunięcia albo skrócenia terminów na dokonanie poszczególnych czynności wynikających zarówno ze specustawy jak i z ustawy dotychczasowej;
- projekty nastawione na zapobieżenie negatywnym skutkom COVID-19 we wdrażaniu programów operacyjnych będą mogły być rozpatrywane w tzw. trybach nadzwyczajnych, tj. z zastosowaniem niektórych przepisów dot. trybu pozakonkursowego.

Większość nowych przepisów ma obowiązywać z mocą wsteczną od 1 lutego 2020 r. do 31 grudnia 2020 r.

W związku z nową ustawą regulującą zasady rozliczania i przyznawania pomocy finansowanej z funduszy europejskich, wydane mają zostać także dwa rozporządzenia, tj. w sprawie udzielania pomocy z instrumentów finansowych oraz w sprawie udzielania pomocy w formie dotacji lub pomocy zwrotnej w ramach programów operacyjnych na lata 2014-2020 w celu wspierania polskiej gospodarki w związku z wystąpieniem pandemii COVID-19.

Przewidują one, że pomoc publiczna może być udzielana mikroprzedsiębiorcom, małym przedsiębiorcom, średnim przedsiębiorcom oraz dużym przedsiębiorcom zarówno na cele obrotowe, jak i na cele inwestycyjne, pod warunkiem, że pomoc jest nakierowana na łagodzenie skutków pandemii COVID-19.

Pomoc może być udzielona wyłącznie takim przedsiębiorcom, którzy nie znajdują się w trudnej sytuacji oraz przedsiębiorcom, którzy nie znajdowali się w trudnej sytuacji w dniu 31 grudnia 2019 r., ale którzy później znaleźli się w trudnej sytuacji z powodu wystąpienia pandemii COVID-19. Oznacza to, że z możliwości udzielenia pomocy na podstawie projektowanej regulacji wyłączeni są wszyscy przedsiębiorcy, którzy znajdowali się w trudnej sytuacji przed dniem 1 stycznia 2020 r., albo znaleźli się w trudnej sytuacji po tym dniu z przyczyn innych, niż wystąpienie pandemii COVID-19.

Pomoc z funduszy unijnych nadal może być udzielana mikro, małym, średnim i dużym przedsiębiorcom. Rozporządzenia pozwalają na kumulowanie jej z pomocą publiczną udzielaną w oparciu o inne podstawy prawne, w tym z pomocą *de minimis*.

Pomoc może być udzielana w formie dotacji lub pomocy zwrotnej a jej wartość nie może przekroczyć łącznie 800 tys. euro, a także w formie gwarancji, poręczeń i pożyczek. Zasady ich udzielania, w tym oprocentowanie, czas trwania, maksymalna wartość, także korespondują z zasadami określonymi w Tymczasowych Ramach.

Nowe rozporządzenia

Opublikowano Rozporządzenie ministra funduszy i polityki regionalnej z dnia 14 kwietnia 2020 r. w sprawie udzielania pomocy z instrumentów finansowych w ramach programów operacyjnych na lata 2014–2020 w celu wspierania polskiej gospodarki w związku z wystąpieniem pandemii COVID-19. Przedsiębiorcy (zarówno mikro, mali, średni jak i duzi) będą mogli wykorzystać fundusze nie tylko na cele inwestycyjne, ale również na bieżące działanie ich firm. Okres poręczenia lub gwarancji jest ograniczony do maksymalnie 6 lat, a poręczenie lub gwarancja nie może przekraczać:

- 90% kwoty głównej pożyczki lub kredytu, jeżeli straty są ponoszone proporcjonalnie i na tych samych warunkach przez instytucję udzielającą pożyczki lub kredytu i państwo, lub

- 35% kwoty głównej pożyczki lub kredytu, jeżeli straty są w pierwszej kolejności przypisane państwu, a dopiero w następnej – instytucji udzielającej pożyczki lub kredytu.

Jeżeli pożyczka lub kredyt zmniejsza się wraz z upływem czasu, kwota poręczana lub gwarantowana podlega proporcjonalnemu zmniejszeniu.

Opublikowano również Rozporządzenie Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 28 kwietnia 2020 r. w sprawie udzielania pomocy w formie dotacji lub pomocy zwrotnej w ramach programów operacyjnych na lata 2014–2020 w celu wspierania polskiego gospodarki w związku z wystąpieniem pandemii COVID-19. Zgodnie z Rozporządzeniem pomoc może być udzielana przedsiębiorcom (zarówno mikro, małym, średnim jak i dużym) w formie dotacji lub pomocy zwrotnej. Rozporządzenie weszło w życie 30 kwietnia 2020 r.

Wdrożenie Tarczy Antykryzysowej

Wdrożeniem postanowień Tarczy Antykryzysowej w dużej mierze będzie zajmowała się Grupa Polskiego Funduszu Rozwoju, w której skład wchodzi Polski Fundusz Rozwoju (PFR), Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK), Agencja Rozwoju Przemysłu (ARP), Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych (KUKE), Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP), Polska Agencja Inwestycji i Handlu (PAIH) oraz spółki zależne tych podmiotów.

Poręczenia i gwarancje

Bankowi Gospodarstwa Krajowego powierzono udzielanie poręczeń i gwarancji spłaty kredytów zaciągniętych przez średnich i dużych przedsiębiorców z przeznaczeniem na zapewnienie płynności finansowej. Obejmować mają nie więcej niż 80% pozostającej do spłaty kwoty kredytu. W zależności od warunków takie poręczenia lub gwarancje mogą stanowić pomoc publiczną.

Pomoc publiczna na ratowanie i restrukturyzację

Jednym z elementów Tarczy Antykryzysowej jest nowa ustawa o udzielaniu pomocy publicznej w celu ratowania lub restrukturyzacji przedsiębiorców.

Dotychczasowy polski program pomocy na ratowanie i restrukturyzację, zaakceptowany przez Komisję Europejską 29 sierpnia 2016 r. przewiduje możliwość udzielania pomocy publicznej na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorców w trudnościach do wysokości 153.000.000 zł rocznie (w tym 100.000 zł jest przeznaczonych na pomoc finansową, zaś 53.000.000 zł na restrukturyzację niektórych należności publicznoprawnych). Budżet obecnego programu ma wynieść odpowiednio 120.000.000 zł rocznie na pomoc finansową oraz 50.000.000 zł na ulgi na restrukturyzację niektórych należności publicznoprawnych.

Pomoc uzyskuje się na wniosek. Samo skompletowanie sformalizowanego wniosku może być nie lada wyzwaniem dla przedsiębiorcy, który stoi na skraju upadłości. Właściwe organy (minister właściwy do spraw gospodarki lub Agencja Rozwoju Przemysłu) będą do tego miały 30 dni na rozpatrzenie wniosku o pomoc na ratowanie, ale okres ten może zostać przedłużony aż do 60 dni. W dobie kryzysu terminy te należy ocenić jako zdecydowanie zbyt długie. Można więc się poważanie zastanawiać, na ile pomoc tego typu może okazać się skuteczna w obecnej trudnej sytuacji gospodarczej.

Ustawa reguluje pomoc publiczną na:

- ratowanie,
- tymczasowe wsparcie restrukturyzacyjne oraz
- restrukturyzację.

Pomoc na ratowanie i pomoc na restrukturyzację nie podlega odrębnej notyfikacji do Komisji Europejskiej, jeżeli przedsiębiorca znajdujący się w trudnej sytuacji ekonomicznej (tj. w szczególności spełniający odpowiednie kryteria z ustawy restrukturyzacyjnej lub prawa upadłościowego) jest mikro-, małym lub średnim przedsiębiorcą a całkowita wysokość udzielonej i wnioskowanej pomocy, udzielanej w ramach tego samego procesu restrukturyzacji, nie przekracza równowartości 10.000.000 eur.

Pomoc na ratowanie

Pomoc tego typu udzielana jest na wniosek przedsiębiorcy będącego w trudnej sytuacji ekonomicznej w celu umożliwienia prowadzenia działalności przez przejściowy okres do czasu opracowania planu restrukturyzacji lub likwidacji działalności (nie dłuższy niż 6 miesięcy).

Pomoc ma formę pożyczki oprocentowanej stopą nie mniejszą niż stopa bazowa opublikowana przez Komisję Europejską na jej stronie internetowej, obowiązującą w dniu udzielenia pożyczki⁷, powiększona o 4 punkty procentowe, przy czym musi ona być zabezpieczona przynajmniej do wartości 50% kwoty pożyczki, w formie, w szczególności: hipoteki, zastawu, cesji wierzytelności, oświadczenia o poddaniu się egzekucji czy też weksla własnego *in blanco*.

Tymczasowe wsparcie restrukturyzacyjne

Wsparcie tego typu może być udzielane mikro-, małemu lub średniemu przedsiębiorcy znajdującemu się w trudnej sytuacji ekonomicznej. Jego wysokość jest ograniczona do kwoty niezbędnej do kontynuowania działalności w okresie, na który to wsparcie zostało udzielone, jednak nie dłuższym niż 18 miesięcy.

Pomoc na restrukturyzację

Tego typu pomoc może jedynie stanowić uzupełnienie wkładu własnego przedsiębiorcy znajduącego się w trudnej sytuacji ekonomicznej na poziomie 50% (40% w przypadku średnich przedsiębiorstw, 25% - mikro- i małych), będącego wkładem w finansowanie kosztów restrukturyzacji. Jednak w odróżnieniu od pomocy na ratowanie i tymczasowego wsparcia restrukturyzacyjnego pomoc na restrukturyzację może być udzielona także w formach innych niż pożyczka, w tym formie:

- objęcia akcji lub udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym albo udziału w podwyższeniu kapitału zakładowego przez podwyższenie wartości nominalnej dotychczasowych udziałów lub akcji;
- objęcia obligacji;

---

⁷ Poprawka wprowadzona przez Senat - nie możemy jednak wykluczyć, że nie zostanie ona uchwalona przez Sejm.

- zmiany terminów spłaty pożyczki;
- konwersji pożyczki na udziały lub akcje przedsiębiorcy;
- ulgi w wykonaniu administracyjnej kary pieniężnej.

Aktualnie ustawa **została przyjęta przez Senat wraz z poprawkami i skierowana do Sejmu.**

Zmiany w ustawie o systemie instytucji rozwoju

Ponadto, uchwalono zmiany w ustawie o systemie instytucji rozwoju mające umożliwić Polskiemu Funduszowi Rozwoju finansowanie działań mających na celu zapobieganie lub łagodzenie skutków sytuacji kryzysowych. Jedną z ustawowych przesłanek udzielania pomocy publicznej przez Polski Fundusz Rozwoju ma być od teraz zapobieganie lub naprawienie szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi, innymi sytuacjami kryzysowymi, w tym rozprzestrzenianiem się COVID-19, tj. zgodnie z art. 107 ust. 2 lit. b Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i w kontekście wspomnianych na samym wstępie Tymczasowych Ram.

Ustawa zakłada rozszerzenie możliwości finansowania i zakresu działania funduszu, tak by Rada Ministrów mogła mu formalnie powierzyć realizację programu udzielania przedsiębiorcom wsparcia finansowego. Pierwszy plan roczny realizacji programu w 2020 r. Polski Fundusz Rozwoju ma przedstawić w terminie miesiąca od przyjęcia programu przez Radę Ministrów.

Nowe przepisy wyraźnie oddzielają instrumenty pomocy publicznej od instrumentów oferowanych na warunkach rynkowych.

Doprecyzowano i uzupełniono przepisy, zgodnie z którymi Polski Fundusz Rozwoju udziela finansowania, w szczególności mikroprzedsiębiorcom oraz małym i średnim przedsiębiorcom, także poprzez nabywanie akcji lub udziałów spółek. Oznacza to, że finansowanie nie będzie musiało wiązać się z podwyższeniem kapitału zakładowego spółek, co jak się wydaje może okazać się bardziej przydatnym narzędziem w dobie kryzysu.

Z kolei ARP ma wykorzystać maksymalnie 1,7 mld zł do regwarantowania obecnych umów leasingowych zawartych przez firmy transportowe.

Zmiany w ustawie o wspieraniu nowych inwestycji

Czwarta Specustawa COVID-19 rozszerza definicję nowej inwestycji obejmując nią również nabycie aktywów należących do zakładu, który został zamknięty lub zostałby zamknięty, gdyby zakup nie nastąpił, zastrzegając jednak, że aktywa nie mogą być nabywane przez przedsiębiorcę związanego ze sprzedawcą oraz wykluczone zostało samo nabycie akcji/udziałów przedsiębiorstwa. Zmiana ta ma umożliwić utrzymanie dotychczasowych miejsc pracy i dalsze prowadzenie działalności, w szczególności w sytuacji pandemii COVID-19.

Dodatkowo decyzja o wsparciu wydana zostanie na 15 lat, jeśli co najmniej 51% inwestycji zlokalizowane będzie na terenie specjalnej strefy ekonomicznej (do tej pory decyzja o wsparciu wydawana była na 15 lat tylko w sytuacji, gdy cała inwestycja realizowana była na terenie specjalnej strefy ekonomicznej).

Czwarta Specustawa COVID-19 umożliwia zaliczenie, jako kosztów kwalifikowanych nowej inwestycji: (i) dwuletnich kosztów pracy, (ii) kosztów związanych z najmem lub dzierżawą gruntów, budynków i budowli oraz leasingu finansowego, poniesionych po dniu

zakończenia inwestycji. Zmiana ta pozwoli na to, by wymienione koszty, które z założenia rozłożone są na dłuższy okres, można było zaliczyć jako koszt kwalifikowany również po terminie zakończenia realizacji inwestycji, tj. już w okresie utrzymania inwestycji.

KONTAKT:

Mikołaj Piaskowski, Counsel | Mikolaj.Piaskowski@bakermckenzie.com

Michał Derdak, Senior Associate | Michal.Derdak@bakermckenzie.com

14. KREDYTY I FINANSOWANIE PROJEKTÓW

Tarcza Antykryzysowa zawiera też szereg rozwiązań dotyczących umów kredytowych, pożyczek i ich spłat oraz rozwiązania dla rynku finansowego na czas walki z COVID-19. **Czwarta Specustawa COVID-19 wprowadza nowe możliwości dofinansowania.**

Możliwość zmiany warunków i terminów w umowach kredytowych i umowach pożyczek

W naszej ocenie najbardziej istotną - z punktu widzenia rynków finansowych - zmianą wprowadzoną na mocy Specustawy COVID-19 jest rozwiązanie umożliwiające dokonanie przez bank krajowy, po uzgodnieniu z kredytobiorcą, zmiany warunków i terminów określonych w umowach kredytowych lub umowach pożyczek pieniężnych zawartych z przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami pożytku publicznego [zmiany zgodnie z Drugą Specustawą COVID-19].

Zmiany takie mogą być wprowadzone do wszystkich umów, dla których finansowanie zostało udzielone przed dniem 8 marca 2020 r. oraz gdy jednocześnie zmiana taka jest uzasadniona oceną sytuacji finansowej i gospodarczej kredytobiorcy dokonaną przez bank nie wcześniej niż w dniu 30 września 2019 r. Zmiana będzie dokonywana na warunkach uzgodnionych przez bank i kredytobiorcę, przy czym nie może ona powodować pogorszenia sytuacji finansowej i gospodarczej kredytobiorcy.

Powyższe rozwiązanie jest powiązane z rozwiązaniem uprawniającym Bank Gospodarstwa Krajowego do udzielania w związku ze skutkami COVID-19 poręczeń i gwarancji spłaty kredytów zaciągniętych przez przedsiębiorców (z wyłączeniem mikroprzedsiębiorców oraz małych przedsiębiorców). Dotyczy to kredytów z przeznaczeniem na zapewnienie płynności finansowej.

Zmiany mogą być również wprowadzone do umów zawieranych z innymi podmiotami, przy czym zmiany takie miałyby miejsce nie w reżimie Specustawy COVID-19, ale w ramach zasady swobody umów.

Bank Gospodarstwa Krajowego zyskał uprawnienie do udzielania poręczeń i gwarancji spłaty kredytów lub innych zobowiązań zaciągniętych przez przedsiębiorców z przeznaczeniem na zapewnienie płynności finansowej. Wysokość tych poręczeń lub gwarancji obejmuje nie więcej niż 80% pozostającej do spłaty kwoty kredytu lub innego zobowiązania objętego poręczeniem lub gwarancją. W przypadku wykonania takiego poręczenia lub gwarancji Bank Gospodarstwa Krajowego wstępuje w prawa beneficjenta poręczenia lub gwarancji.

Dopłaty do kredytów obrotowych nakierowane na zapewnienie płynności finansowej

Na mocy postanowień czwartej Specustawy COVID-19 wprowadzono mechanizm dopłat do oprocentowania kredytów obrotowych dla przedsiębiorców, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji finansowej w wyniku pandemii. Mechanizm ten ma na celu zapewnienie płynności finansowej tych przedsiębiorców, zarówno w ujęciu krótko- jak i średniookresowym. Dopłaty dotyczą przedsiębiorców, których płynność została utracona albo jest zagrożona w rezultacie występowania pandemii.

Mechanizm dopłat może znaleźć zastosowanie tak do "starych" kredytów (tj. udzielonych przed dniem wejścia w życie czwartej Specustawy COVID-19, o ile umowa kredytu zostanie odpowiednio aneksowana), jak i do "nowych" kredytów (tj. udzielonych po tej dacie,

ale do dnia 31 grudnia 2020 r.). Mechanizm obejmuje wyłącznie kredyty obrotowe (odnawialne i nieodnawialne), które zostały udzielone w złotych polskich.

Mechanizm dopłat będzie stosowany na wniosek przedsiębiorcy, który kumulatywnie spełnia następujące warunki:

- a) nie spełniał na dzień 31 grudnia 2019 r. kryteriów przedsiębiorstwa znajdującego się w trudnej sytuacji w rozumieniu postanowień Rozporządzenia (UE) 651/2014;
- b) wykonuje działalność gospodarczą na terytorium Polski;
- c) nie zaciągnął innego kredytu na podstawie przepisów czwartej Specustawy COVID-10;
- d) utracił płynność finansową w związku z pandemią.

Wnioski przedsiębiorców będą oceniane i rozpatrywane przez banki - kredytodawców, które zawarły z Bankiem Gospodarstwa Krajowego odpowiednią umowę o współpracę. W przypadku podjęcia pozytywnej decyzji kredytowej strony zawrą umowę kredytu z dopłatą, czy też odpowiednio aneksują już funkcjonującą umowę kredytu.

Dopłata obejmuje część odsetek należnych bankowi- kredytodawcy w nieprzekraczalnej wysokości 2%. Dopłaty będą wypłacane przez Bank Gospodarstwa Krajowego z Funduszu Dopłat do Oprocentowania na rzecz banku - kredytodawcy przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy od dnia zawarcia (lub aneksowania) umowy kredytu z dopłatą.

Dopłaty stanowią pomoc publiczną dla przedsiębiorców mającą na celu zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce. Maksymalna wysokość dopłat dla pojedynczego przedsiębiorcy wynosi:

- a) 100 tys. EUR w sektorze produkcji podstawowej produktów rolnych;
- b) 120 tys. EUR w sektorze rybołówstwa i akwakultury;
- c) 800 tys. EUR w pozostałych sektorach.

Pomoc ta może być łączona z pomocą *de minimis*, jak również z pomocą publiczną w formie gwarancji. Dopłaty nie stanowią przy tym przychodu w rozumieniu przepisów podatkowych.

Finansowanie zwrotne i kredytowe w rozumieniu postanowień ustawy o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego

Specustawa COVID-19 wprowadza nowe zasady obliczania okresu finansowania zwrotnego i okresu kredytowania. Do tego okresu nie wlicza się okresu karencji w spłacie kapitału, jeżeli karencja ta nastąpiła na wniosek kredytobiorcy złożony w związku z wystąpieniem stanu epidemii lub stanu zagrożenia epidemicznego.

Okres dopłat w rozumieniu postanowień ustawy o finansowym wsparciu rodzin i innych osób w nabywaniu własnego mieszkania

Specustawa COVID-19 wprowadza również podobne nowe zasady w celu obliczenia okresu dopłat w rozumieniu postanowień ustawy o finansowym wsparciu rodzin i innych osób w nabywaniu własnego mieszkania. Do okresu tego nie wlicza się okresu karencji w spłacie rat kapitałowych lub odsetek od kredytu preferencyjnego, jeżeli karencja ta nastąpiła na wniosek kredytobiorcy złożony w związku z wystąpieniem stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii. Przy czym w okresie karencji w spłacie rat kapitałowych lub odsetek od kredytu preferencyjnego odsetki podlegają kapitalizacji; co może budzić wątpliwości w kontekście zgodności tego rozwiązania polskim prawem.

Terminy w ustawie o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji

W celu zapewnienia efektywności działania Bankowego Funduszu Gwarancyjnego Specustawa COVID-19 zawiera upoważnienie dla Ministra Finansów do określenia krótszych terminów podejmowania przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny działań. Dotyczy to działań, o których jest mowa w ustawie o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji, jak również w innych przepisach normujących funkcjonowanie Bankowego Funduszu Gwarancyjnego.

Ogólnym założeniem jest przy tym to, by terminy te zapewniały prawidłową realizację ustawowych obowiązków Bankowego Funduszu Gwarancyjnego oraz prawidłowe funkcjonowanie rynku finansowego, jego stabilność, bezpieczeństwo, a także ochronę interesów uczestników tego rynku.

Brak stosowania wymogu odnośnie do zatwierdzenia przez Komisję Nadzoru Finansowego memorandum informacyjnego

Kolejnym z rozwiązań przyjętych na mocy postanowień Specustawy COVID-19 o istotnym znaczeniu dla rynku finansowego jest wyłączenie stosowania w okresie stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii wymogu zatwierdzenia przez Komisję Nadzoru Finansowego memorandum informacyjnego. Rozwiązanie to nakierowane jest na ułatwienie przedsiębiorcom możliwości pozyskiwania kapitału w drodze emisji instrumentów finansowych.

Możliwość obiegowego i zdalnego działania Komisji Nadzoru Finansowego oraz NBP

Specustawa COVID-19 wprowadza między innymi dla Komisji Nadzoru Finansowego możliwość procedowania w trybach obiegowym oraz zdalnym. Tym samym zapewniona została ciągłość funkcjonowania Komisji Nadzoru Finansowego i sprawowania nadzoru.

Identyczne rozwiązanie wprowadzone będzie również dla organów Narodowego Banku Polskiego.

Szersze wykorzystanie formy dokumentu elektronicznego w postępowaniach prowadzonych przez Komisję Nadzoru Finansowego

Druga Specustawa COVID-19 wprowadza rozwiązania w zakresie wykorzystania formy dokumentu elektronicznego w ramach postępowań administracyjnych prowadzonych przez Komisję Nadzoru Finansowego. Komisja Nadzoru Finansowego uzyskała kompetencje do stosowania formy dokumentu elektronicznego w przypadku wszystkich rozstrzygnięć wydawanych przez ten organ.

Możliwość zawieszenia postępowań prowadzonych przez Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny

Na mocy postanowień Specustawy COVID-19 Minister Finansów został wyposażony w kompetencje do zawieszenia postępowań kontrolnych, postępowań w zakresie egzekucji opłaty za niespełnienie obowiązku zawarcia umowy obowiązkowego

ubezpieczenia o którym mowa w przepisach ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

Minister Finansów został także wyposażony w kompetencje do odroczenia terminów płatności z tytułu niedopełnienia takiego obowiązku.

Elektroniczne zgromadzenie obligatariuszy

Przepisy drugiej Specustawy COVID-19 wprowadzają rozwiązania umożliwiające organizowanie i odbywanie się zgromadzeń obligatariuszy obligacji korporacyjnych z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej na odległość (on-line). Takie elektroniczne zgromadzenie obligatariuszy jest równorzędnym tradycyjnemu. Decyzja o jego przeprowadzeniu leży po stronie organizatora zgromadzenia (o ile warunki emisji nie przewidują inaczej).

Elektroniczne zgromadzenie uczestników funduszu inwestycyjnego i rady inwestorów

Przepisy drugiej Specustawy COVID-19 wprowadzają również rozwiązania umożliwiające organizowanie i odbywanie się zgromadzeń uczestników funduszy inwestycyjnych i rad inwestorów z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej na odległość tj. *on-line* (o ile statut funduszu nie stanowi inaczej). Decyzja o przeprowadzeniu zgromadzenia uczestników i posiedzenia rady inwestorów w takiej formie również leży po stronie podmiotu organizującego.

KONTAKT:

Ireneusz Stolarski, Partner | Ireneusz.Stolarski@bakermckenzie.com

Paweł Wajda, of Counsel | Pawel.Wajda@bakermckenzie.com

15. WŁASNOŚĆ INTELEKTUALNA

Trzecia Specustawa COVID-19 uchyla przepisy dotyczące zawieszenia albo nierozpoczęcia biegu ww. terminów. Bieg opisanych poniżej terminów, który się nie rozpoczął, rozpoczyna się po upływie 7 dni od dnia wejścia w życie ustawy. Terminy, których bieg uległ zawieszeniu, biegną dalej po upływie 7 dni od dnia wejścia w życie ustawy. Trzecia Specustawa COVID-19 reguluje również tryb przeprowadzania rozpraw online.

(Pierwsza i Druga Specustawa COVID-19): Nowe przepisy mają duży wpływ na postępowania z zakresu własności intelektualnej toczące się przed Urzędem Patentowym RP oraz sądami cywilnymi i administracyjnymi w zakresie biegu terminów, między innymi:

- W okresie od 8 marca do 30 czerwca 2020 r., bieg terminu na wniesienie sprzeciwu wobec zgłoszenia znaku towarowego nie rozpoczyna się, a rozpoczęty przerywa się; terminy biegną na nowo od dnia 1 lipca 2020 r.; w praktyce oznacza to wydłużenie procesu rejestracji znaków towarowych, które są przed lub w trakcie okresu sprzeciwowego i więcej czasu na złożenie sprzeciwów wobec takich znaków towarowych;
- Zasada ta dotyczy również składania w Urzędzie Patentowym RP tłumaczenia patentu europejskiego na język polski - w okresie od 8 marca do 30 czerwca 2020 r., stosowny termin na złożenie tłumaczenia nie rozpoczyna się, a rozpoczęty przerywa się i biegnie od nowa od dnia 1 lipca 2020 r.; zasada ta nie dotyczy jednak sprzeciwów wobec rejestracji wzorów przemysłowych, wzorów użytkowych i patentów.

Zgodnie z dotychczasowym brzmieniem Specustawy w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii związanych z COVID-19 bieg m.in. następujących terminów przewidzianych przepisami prawa administracyjnego nie rozpoczynał się, a rozpoczęty ulegał zawieszeniu na ten okres: na wniesienie opłaty urzędowej, na rozpoczęcie używania znaku towarowego, na zgłoszenie wynalazku lub znaku towarowego z zachowaniem pierwszeństwa konwencyjnego, nieudzielenie odpowiedzi Urzędowi w wyznaczonym terminie lub niewniesienie w terminie wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy. Bieg terminów procesowych i sądowych w postępowaniach m.in. cywilnych i sądownoadministracyjnych nie rozpoczynał się, a rozpoczęty ulegał zawieszeniu.

Więcej o terminach sądowych i trybie przeprowadzania rozpraw piszemy w części Spory sądowe.

KONTAKT:

Marcin Fijałkowski, Partner | Marcin.Fijalkowski@bakermckenzie.com

Katarzyna Tobiasz-Dumania, Senior Associate |
Katarzyna.Tobiasz-dumania@bakermckenzie.com

Amelia Prawda, Prawnik | Amelia.Prawda@bakermckenzie.com

16. SPORY SĄDOWE

Uchwalona przez Sejm nowelizacja Specustawy COVID-19 wprowadza istotne zmiany dotyczące biegu szeregu terminów określonych w przepisach prawa.

Terminy przewidziane przepisami prawa administracyjnego rozpoczynają bieg lub będą kontynuować swój bieg po upływie 7 dni od dnia wejścia w życie Trzeciej Specustawy COVID-19

Trzecia Specustawa COVID-19 uchyliła przepisy, które przewidywały zawieszenie biegu terminów przewidzianych przepisami prawa administracyjnego. Terminy, które uległy zawieszeniu lub które nie rozpoczęły się, rozpoczną bieg (lub będą kontynuować swój bieg) po upływie 7 dni od dnia wejścia w życie Trzeciej Specustawy COVID-19, tj. rozpoczną bieg (lub będą kontynuować swój bieg) od 24 maja 2020 roku.

Terminy z zakresu prawa upadłościowego

W ramach Drugiej Specustawy COVID-19 regulacją dotyczącą biegu terminów objęto również termin do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Jeżeli podstawa do ogłoszenia upadłości powstała w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, a stan niewypłacalności powstał z powodu COVID-19, bieg tego terminu nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega przerwaniu. Po tym okresie termin ten biegnie na nowo. Przy czym jeżeli stan niewypłacalności powstał w stanie zagrożenia epidemicznego lub stanie epidemii domniemywa się, że zaistniał z powodu COVID-19.

Terminy procesowe i sądowe rozpoczynają bieg lub będą kontynuować swój bieg po upływie 7 dni od dnia wejścia w życie Trzeciej Specustawy COVID-19

Trzecia Specustawa COVID-19 uchyliła przepisy, które przewidywały zawieszenie biegu terminów procesowych i sądowych. Terminy, które uległy zawieszeniu lub które nie rozpoczęły się, rozpoczną bieg (lub będą kontynuować swój bieg) po upływie 7 dni od dnia wejścia w życie Trzeciej Specustawy COVID-19, tj. rozpoczną bieg (lub będą kontynuować swój bieg) od 24 maja 2020 roku.

Sprawy pilne

Regulacje poszczególnych Specustaw COVID-19 dotyczące zawieszenia biegu terminów nie dotyczą jednak spraw określonych jako pilne. Katalog spraw pilnych jest wprost określony w Specustawie COVID-19. Zasadniczo do spraw pilnych należą sprawy karne dotyczące pozbawienia lub ograniczenia wolności. Na podstawie Drugiej Specustawy COVID-19 do katalogu spraw pilnych dodano sprawy o rozpoznanie wniosku restrukturyzacyjnego. Na podstawie Trzeciej Specustawy COVID-19 do katalogu spraw pilnych dodano postępowanie po otwarciu restrukturyzacji, postępowanie o ogłoszenie upadłości i postępowanie po ogłoszeniu upadłości.

Przeprowadzanie rozpraw w formie wideokonferencji i na posiedzeniach niejawnych

Trzecia Specustawa COVID-19 przewiduje, że w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, a także w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich, w postępowaniach cywilnych:

- 1) Rozprawy i posiedzenia jawne przeprowadza się **w formie wideokonferencji**. Rozprawy lub posiedzenia jawne przeprowadza się też w zwykły sposób, jeżeli nie wywoła to nadmiernego zagrożenia dla zdrowia osób w nich uczestniczących. Oznacza to, że w praktyce forma przeprowadzenia rozprawy będzie zależała od decyzji sędziego;
- 2) Przewodniczący może zarządzić przeprowadzenie **posiedzenia niejawnego** w miejsce rozprawy/posiedzenia jawnego. Może to zrobić jeżeli uzna rozpoznanie sprawy za konieczne, zaś przeprowadzenie rozprawy lub posiedzenia jawnego mogłoby wywołać nadmierne zagrożenie dla zdrowia osób w nich uczestniczących i nie można przeprowadzić rozprawy lub posiedzenia jawnego w formie wideokonferencji. Każda ze stron może się temu sprzeciwić.

Co więcej, jeżeli w postępowaniu cywilnym postępowanie dowodowe zostało przeprowadzone w całości, sąd może zamknąć rozprawę i wydać orzeczenie na posiedzeniu niejawnym, po uprzednim odebraniu od stron i uczestników postępowania pisemnych stanowisk.

KONTAKT:

Łukasz Hejmej, Partner | Lukasz.Hejmej@bakermckenzie.com

Sebastian Pabian, Partner | Sebastian.Pabian@bakermckenzie.com

Paweł Samborski, Partner | Pawel.Samborski@bakermckenzie.com

17. TECHNOLOGIE, MEDIA I TELEKOMUNIKACJA

Do pakietu Specustaw COVID-19 należą również zmiany w przepisach dotyczących świadczenia usług telekomunikacyjnych, instalowania oprogramowania służącego do potwierdzania realizacji obowiązku przestrzegania kwarantanny, finansowania produkcji filmowej, a także w zakresie korzystania z rozwiązań oferowanych przez nowe technologie w działalności przedsiębiorstw. **Czwarta Specustawa COVID-19 zawiera ograniczenia w zakresie zakupu polskich spółek. Może mieć to wpływ na inwestycje na rynku IT/TMT.**

Kontrola inwestycji zagranicznych

W Czwartej Specustawie COVID-19 wprowadzono zmiany do ustawy o kontroli niektórych inwestycji. Zmiany mają na celu wprowadzenie kontroli inwestycji niektórych podmiotów gospodarczych w celu ochrony porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub zdrowia publicznego. Wśród podmiotów objętych ochroną znaleźli się m. in. przedsiębiorcy, którzy m.in. prowadzą działalność gospodarczą, której przedmiotem jest działalność telekomunikacyjna lub opracowują lub modyfikują oprogramowanie:

- do sterowania elektrowniami, sieciami lub obsługą obiektów lub systemów zaopatrzenia w energię elektryczną, gaz, paliwo, olej opałowy lub ciepło sieciowe;
- do zarządzania, kontrolowania i automatyzacji instalacji zaopatrzenia w wodę pitną lub oczyszczania ścieków;
- służące do obsługi urzędzeń lub systemów wykorzystywanych do transmisji głosu i danych lub do przechowywania i przetwarzania danych;
- do obsługi urzędzeń lub systemów wykorzystywanych do zaopatrzenia w gotówkę, płatności kartą, transakcji konwencjonalnych, do rozrachunku papierów wartościowych i transakcji pochodnych lub zarządzania nimi lub do świadczenia usług ubezpieczeniowych;
- do obsługi szpitalnych systemów informacyjnych, do obsługi urzędzeń i systemów wykorzystywanych w sprzedaży leków na receptę oraz do obsługi laboratoryjnego systemu informacyjnego lub testów laboratoryjnych;
- do obsługi urzędzeń lub systemów używanych w transporcie pasażerów lub towarów drogą powietrzną, kolejową, morską lub żegluga śródlądową, transportem drogowym, transportem publicznym lub w logistyce;
- do obsługi urzędzeń lub systemów wykorzystywanych przy zaopatrywaniu w żywność; lub
- świadczy usługi gromadzenia lub przetwarzania danych w chmurze obliczeniowej.

Więcej na temat powyższych zmian znajdą Państwo w części Przewodnika *Kontrola inwestycji zagranicznych*.

Duże zmiany w Prawie telekomunikacyjnym

Trzecia Specustawa COVID-19 zawiera zmiany Prawa telekomunikacyjnego, z których część stanowi implementację do polskiego prawa rozwiązań Europejskiego Kodeksu Łączności Elektronicznej. Zmiany będą wychodziły w życie w różnym czasie. Zmiany, które mają wejść w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia Trzeciej Specustawy COVID-19, czyli **16 maja 2020 r. to:**

Opłata za numer do komunikacji maszyna-maszyna (M2M)

Trzecia Specustawa COVID-19 wprowadza maksymalną opłatę roczną za numer do komunikacji maszyna-maszyna. Jest to opłata w wysokości 0,35 zł. W uzasadnieniu projektu ustawy wskazano, że uwzględnienie tej numeracji w ustawie pozwoli na udostępnienie przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej (UKE) nowego zakresu numeracji, który będzie dedykowany usługom M2M. Zasób numeracji maszyna-maszyna ma być odrębny od numeracji abonenckiej. Ma to ułatwić zarządzanie posiadanymi zasobami numeracji i świadczonymi usługami i przyczynić się do rozwoju rynku M2M.

Nowa podstawa unieważnienia przetargu

Trzecia Specustawa COVID-19 zawiera też przepis o unieważnieniach przetargów. Prezes UKE z urzędu unieważni przetarg, aukcję lub konkurs, jeżeli projekt rozstrzygnięcia decyzji w sprawie rezerwacji częstotliwości opublikowany wraz z ogłoszeniem o przetargu nie będzie zawierał wszystkich wymaganych elementów, o których mowa w Prawie Telekomunikacyjnym. Przepisy te ma się stosować do ogłoszonych przed dniem wejścia w życie ustawy przetargów, konkursów i aukcji.

Zmiany, które mają wejść w życie z dniem **21 grudnia 2020 r.** to:

Zawieranie i rozwiązywanie umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych

Trzecia Specustawa COVID-19 zawiera nowe obowiązki dla operatorów telekomunikacyjnych w zakresie zawierania i rozwiązywania umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych, a także w zakresie informowania abonentów o warunkach usług:

- jeżeli operator umożliwia klientom zawarcie umowy w formie dokumentowej (np. zwykłym mailem, bez kwalifikowanego podpisu elektronicznego) wówczas musi umożliwić rozwiązanie, odstąpienie czy wypowiedzenie umowy również w takiej formie;
- jeśli abonent złoży oświadczenie o wypowiedzeniu umowy w formie dokumentowej, operator musi najpóźniej w ciągu 1 dnia roboczego potwierdzić abonentowi, że otrzymał jego oświadczenie. Operator może to zrobić sms-em lub telefonicznie. Z kolei w ciągu 14 dni operator musi potwierdzić otrzymanie oświadczenia na trwałym nośniku np. listownie;
- operator co najmniej raz w roku będzie musiał informować abonenta o najkorzystniejszych oferowanych przez siebie pakietach taryfowych, chyba że abonent nie wyraził zgody na otrzymywanie informacji marketingowych.

Automatyczne przedłużanie umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych

Trzecia Specustawa COVID-19 zawiera nowe uprawnienia dla abonentów w sytuacji, kiedy umowa o świadczenie usług telekomunikacyjnych zawarta na czas określony ulega automatycznemu przedłużeniu na czas nieokreślony:

- abonent będzie miał prawo wypowiedzieć umowę w każdym czasie z zachowaniem miesięcznego okresu wypowiedzenia. W okresie wypowiedzenia abonent będzie ponosił tylko koszty świadczenia usług telekomunikacyjnych objętych umową;

- co więcej, operator będzie musiał poinformować abonenta o automatycznym przedłużeniu umowy najpóźniej na 30 dni przed upływem okresu, na jaki umowa została zawarta. Pouczenie musi być zawarte na trwałym nośniku (np. list), a także być jasne i zrozumiałe. Musi ono zawierać również informację o sposobach rozwiązania umowy oraz o najkorzystniejszych pakietach taryfowych oferowanych przez operatora.

Monitorowanie wykorzystania limitu usług

Trzecia Specustawa COVID-19 przewiduje obowiązek operatorów usług telekomunikacyjnych świadczących usługi w sieci komórkowej zapewnienia konsumentowi narzędzie umożliwiające monitorowanie wykorzystania usług. Będzie to dotyczyło usług, które są rozliczane w oparciu o czas albo ilość wykorzystanych danych lub jednostek taryfikacyjnych. Jeśli konsument wykorzysta swój limit, operator będzie musiał go o tym powiadomić.

Przenoszenie numeru

Trzecia Specustawa COVID-19 wskazuje, że konsument, który rozwiązał umowę o świadczenie usług telekomunikacyjnych jeszcze przez co najmniej miesiąc będzie miał prawo do przeniesienia swojego dotychczasowego numeru do innej sieci, chyba, że zrzeknie się tego prawa.

Zmiana dostawcy Internetu

Trzecia Specustawa COVID-19 zawiera uregulowanie kwestii zmiany dostawcy Internetu. Abonent ma mieć przewidziane ustawą prawo do zachowania ciągłości świadczenia usługi w razie zmiany dostawcy Internetu, chyba że nie jest to technicznie wykonalne. Jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy, regułą ma być obowiązek zapewniania ciągłości świadczenia usługi.

Nowy dostawca będzie musiał aktywować usługę w najkrótszym możliwym terminie uzgodnionym z abonentem, ale nie później niż w ciągu 1 dnia roboczego od zakończenia umowy z dotychczasowym dostawcą usług. Termin będzie trzeba niezwłocznie potwierdzić na trwałym nośniku (np. list) w celach dowodowych. Jak wskazano w uzasadnieniu projektu ustawy, jest to istotne z uwagi na nowe uprawnienie abonenta do odszkodowania (zob. niżej).

Dostawcy Internetu – zarówno nowy, jak i dotychczasowy - będą też musieli stworzyć odpowiednie warunki technicznie, aby zapewnić możliwość realizacji powyższych praw abonenta. Co więcej, dotychczasowy dostawca będzie zobowiązany świadczyć usługę dostępu do Internetu na dotychczasowych warunkach do czasu terminu aktywacji usługi uzgodnionego przez nowego dostawcę z abonentem.

Jeśli w ramach usługi dostępu do Internetu dotychczasowy dostawca zapewniał abonentowi dostęp do poczty elektronicznej, a adres tej poczty jest związany z nazwą handlową lub znakiem towarowym tego dostawcy, abonent będzie mógł żądać zapewnienia mu bezpłatnego dostępu do tej poczty przez okres 12 miesięcy od dnia rozwiązania umowy.

Od abonenta nie będą pobierane opłaty za realizację powyższych uprawnień.

Projekt przewiduje też odpowiedzialność odszkodowawczą dostawców. Jeżeli nie doszło do zmiany dostawcy Internetu z przyczyn leżących po stronie dotychczasowego dostawcy,

to abonent będzie miał prawo do otrzymania jednorazowego odszkodowania od tego dostawcy za każdy dzień zwłoki w wysokości 1/4 sumy opłat miesięcznych za wszystkie świadczone usługi. Suma ta będzie liczona według rachunków z ostatnich trzech okresów rozliczeniowych dotychczasowego dostawcy.

Szczegóły dotyczące realizacji powyższych uprawnień abonenta mają zostać określone w rozporządzeniu, a techniczne i organizacyjne warunki zapewniające realizację tych uprawnień będą musieli zapewnić nowy i dotychczasowy dostawca Internetu oraz operator. Jeżeli nie będą mieć takiej możliwości, będą mogli wnioskować do Prezesa UKE o wydanie decyzji o zawieszeniu lub ograniczeniu, na czas określony, realizacji praw abonenta związanych z zachowaniem ciągłości usługi przy zmianie dostawcy Internetu.

Aby dostawcy Internetu i operatorzy mogli realizować powyższe obowiązki, ma zostać stworzony specjalny system teleinformatyczny służący do wymiany komunikatów, który będzie prowadzony przez Prezesa UKE. Zanim system zacznie funkcjonować, Prezes UKE określi inny sposób i tryb wymiany komunikatów pomiędzy operatorami lub dostawcami usług.

Uniemożliwianie abonentom korzystania z prawa do zachowania ciągłości świadczenia usług opisanego powyżej będzie zagrożone karą pieniężną w wysokości do 3% przychodu ukaranego podmiotu, osiągniętego w poprzednim roku kalendarzowym.

Skrócenie kadencji Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej (UKE)

Zgodnie z przepisami Trzeciej Specustawy COVID-19, skróceniu ulegnie kadencja obecnego Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej (UKE), przypadająca na lata 2016–2021. Jego kadencja skończy się po upływie 14 dni od dnia wejścia w życie Trzeciej Specustawy COVID-19. W tym terminie zostanie również ogłoszony nabór na kandydata na Prezesa UKE, a do czasu powołania nowego Prezesa UKE przez Sejm obowiązki Prezesa UKE będzie sprawował zastępca Prezesa UKE wskazany przez Prezesa Rady Ministrów.

Oprogramowanie służące do potwierdzania realizacji obowiązku przestrzegania kwarantanny

Już wcześniej, przepisy wprowadziły dla osób objętych kwarantanną obowiązek instalowania na urządzeniach mobilnych oprogramowania służącego do potwierdzania realizacji obowiązku przestrzegania kwarantanny. Wówczas, brak było jednak przepisów dotyczących przekazywania danych lokalizacyjnych przez operatorów telekomunikacyjnych do odpowiednich organów państwowych odpowiedzialnych za przestrzeganie przepisów o kwarantannie. Przepisy o przekazywaniu danych zostały dodane w Drugiej Specustawie COVID-19.

Przekazywanie danych o lokalizacji a ochrona danych osobowych

Nowe przepisy, o których mowa w części *Compliance* obejmują obowiązek operatorów telekomunikacyjnych do udostępniania w czasie trwania stanu zagrożenia epidemicznego, stanu epidemii albo stanu klęski żywiołowej i w związku z przeciwdziałaniem COVID-19 następujących danych:

1. danych o lokalizacji urządzenia telekomunikacyjnego użytkownika chorego na chorobę COVID-19 lub objętego kwarantanną, za okres ostatnich 14 dni.

2. zanonimizowanych danych o lokalizacji urządzeń końcowych użytkowników końcowych.

Nie jest wymagane uzyskanie przez operatora zgody użytkowników końcowych na przetwarzanie i przekazywanie takich danych.

Powyższe dane operator jest zobowiązany udostępniać Ministrowi Cyfryzacji na jego żądanie i we wskazanej przez niego formie. Brak jest jednak przepisów określających uprawnienia Ministerstwa Cyfryzacji w odniesieniu do przetwarzania otrzymanych danych, ich zabezpieczenia oraz udostępniania ich innym organom państwowym, w tym Policji lub służbom sanitarnym.

Opodatkowanie VOD

Trzecia Specustawa COVID-19 zmienia ustawę o kinematografii poprzez wprowadzenie tzw. „podatku od VOD”, czyli opłat, do których uiszczania będą zobowiązane podmioty świadczące takie usługi.

Zgodnie z nowymi przepisami, podmioty świadczące usługi VOD będą zobowiązane do uiszczania na rzecz Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej (PISF) opłaty w wysokości 1,5% przychodu uzyskanego z tytułu opłat za dostęp do udostępnianych publicznie audiowizualnych usług medialnych na żądanie albo przychodu uzyskanego z tytułu emisji reklam, jeżeli w danym okresie rozliczeniowym przychód z nich jest wyższy. Opłaty będą miały charakter kwartalny, a do ich uiszczenia podmioty będą zobowiązane w terminie 30 dni po upływie kwartału.

Obowiązkiem tym będą objęte zarówno podmioty mające siedzibę w Polsce, jak i podmioty posiadające siedzibę w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej. W przypadku tych ostatnich opłata będzie obliczana na podstawie przychodów uzyskiwanych na terytorium Polski.

Od uiszczania opłat będą zwolnione jedynie podmioty będące mikroprzedsiębiorcami oraz podmioty o ograniczonej liczbie użytkowników, ustalonej w odniesieniu do liczby abonentów usług transmisji danych określanych na podstawie odrębnych przepisów.

Zgodnie z Trzecią Specustawą COVID-19 przepisy dotyczące opodatkowania VOD wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2020 r.

Dofinansowanie produkcji filmowych

Rozszerzono definicję filmu, zawartą w ustawie z 30 czerwca 2005 r. o kinematografii, poprzez wprowadzenie możliwości uznania za film również takich utworów, które są co prawda przewidziane do wyświetlenia w kinie jednak z powodu okoliczności niezawinionych nie mogły mieć premiery kinowej.

Złagodzone również obowiązki raportowe dla kin m.in. w sytuacji, w której nie osiągną one przychodów.

Zmianom uległy również przepisy ustawy z 9 listopada 2018 r. o finansowym wspieraniu produkcji audiowizualnej dotyczące postępowań o udzielenie dofinansowania. Nowe przepisy przewidują m.in. możliwość wydłużenia terminu na zawarcie umowy o dofinansowanie czy możliwość złagodzenia wymogów dotyczących przedstawienia niektórych dokumentów (m.in. nabycia praw do podstawy literackiej filmu).

Złatwianie spraw w formie cyfrowej

Nowe przepisy wprowadzają również szereg możliwości w zakresie przeprowadzania czynności w formie cyfrowej.

Dla pracodawców takie możliwości stwarza przepis, zgodnie z którym w okresie stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii wstępne szkolenia BHP mogą zostać w całości przeprowadzone za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej, czyli np. w formie wideokonferencji.

Wideokonferencje mogą zostać również wykorzystane w działalności niektórych innych podmiotów - dla przykładu, nowe przepisy przewidują, że uczestnicy zgromadzenia uczestników otwartego funduszu inwestycyjnego, które zostało zwołane w celu wyrażenia zgody w niektórych sprawach, mogą wziąć w nich udział za pośrednictwem wideokonferencji, o ile statut takiego funduszu stanowi inaczej.

Nowe przepisy wskazują również na liczne możliwości przedstawiania dokumentów w formie elektronicznej.

Zmiana sposobu obliczania wykorzystania przez abonentów pakietów danych

Przepisy przewidują również zmiany, które mają wpływ na sposoby obliczania przez dostawców świadczących usługę dostępu do Internetu wykorzystania pakietu danych abonenta. Zgodnie z nowymi przepisami korzystanie przez abonenta ze stron instytucji wskazanych w wykazie prowadzonym przez Ministra Cyfryzacji lub innych stron wskazanych w wykazie nie będzie miało wpływu na wykorzystanie przez niego limitu transmisji danych w ramach jego pakietu danych. Jedynym wyjątkiem jest sytuacja, w której abonent przebywa poza granicami kraju i korzysta z tych stron podczas korzystania z usług roamingu międzynarodowego. W takiej sytuacji nowe zasady obliczania nie będą miały zastosowania.

Wykaz ma zostać ogłoszony po raz pierwszy w terminie miesiąca od dnia wejścia w życie nowych przepisów, a przedsiębiorcy telekomunikacyjni są zobowiązani do nierozliczania korzystania z tych stron w ramach pakietów najpóźniej od dnia następującego po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia wykazu przez Ministra Cyfryzacji.

Jednocześnie, zmienione przepisy wskazują, że wskazane powyżej nowe zasady obliczania nie stanowią zmiany warunków umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych.

Zmiany w zakresie wszczynania postępowań przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej oraz możliwości odstąpienia od nałożenia kary

Nowe przepisy zmieniają również zasady wszczynania przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej wybranych postępowań w dotyczących nałożenia kary pieniężnej za rok 2019. Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej (UKE) nie będzie mógł wszcząć takiego postępowania, jeżeli przedsiębiorca telekomunikacyjny lub inny zobowiązany podmiot wykona obowiązki raportowe dotyczące danych za rok 2019 (tj. obowiązki odnośnie rodzaju i zakresu wykonywanej działalności telekomunikacyjnej oraz wielkości sprzedaży usług telekomunikacyjnych czy dotyczące posiadanej infrastruktury telekomunikacyjnej) po upływie ustawowego terminu (31 marca 2020 r.), ale nie później niż do 30 kwietnia 2020 r. W praktyce oznacza to, że przedsiębiorcy, którzy nie dopełnili jeszcze powyższych obowiązków, mają czas na ich dopełnienie do 30 kwietnia 2020 r.

Ponadto istnieje możliwość odstąpienia przez Prezesa UKE, w czasie trwania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, od nałożenia na przedsiębiorcę telekomunikacyjnego kary za naruszenie przepisów ustawy z 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne. Dotyczy to sytuacji, gdy do naruszenia tych przepisów doszło bezpośrednio w związku z wprowadzeniem ograniczeń mających na celu zapobieganie, przeciwdziałanie i zwalczanie zakażenia wirusem SARS-CoV-2 oraz rozprzestrzeniania się choroby COVID-19.

Przesunięciu z 30 czerwca 2020 r. na 31 lipca 2020 r. uległ również termin ogłoszenia przez Prezesa UKE raportu o stanie rynku telekomunikacyjnego za 2019 rok.

Nowe uprawnienia właścicieli infrastruktury krytycznej

Wprowadzone zostały nowe uprawnienia dla właścicieli infrastruktury krytycznej, obejmujące m.in. urządzenia służące do świadczenia usług telekomunikacyjnych, które znajdują się na nieruchomościach osób trzecich oraz dla upoważnionych przedstawicieli tych właścicieli. W czasie stanu zagrożenia epidemicznego, stanu epidemii albo stanu wyjątkowego, jeżeli konieczne jest przeprowadzenie czynności niezbędnych do ciągłości świadczenia usług, a właściciel, użytkownik lub zarządca nieruchomości odmówił wstępu na jej teren lub nie ma możliwości kontaktu z nim, właściciel takiej infrastruktury krytycznej ma prawo, w asyście Policji, wejść na teren takiej nieruchomości, w tym do budynku, w tym do budynku, również z użyciem środków penetrujących istniejące zabezpieczenia, aby przeprowadzić niezbędne czynności, również w zakresie prac budowlanych. Co istotne, właściciel infrastruktury lub jego upoważniony przedstawiciel jest zobowiązany do przedstawienia Policji, przed wejściem na teren nieruchomości i w celu uzyskania asysty, dowody potwierdzające odmowę udzielenia mu wstępu na teren nieruchomości lub brak możliwości kontaktu z właścicielem, użytkownikiem lub zarządcą nieruchomości.

Po ich zakończeniu właściciel infrastruktury jest zobowiązany do zabezpieczenia nieruchomości przed dostępem osób niepowołanych, niezwłocznego poinformowania jej właściciela, użytkownika lub zarządcy o przeprowadzonych czynnościach oraz do naprawienia szkód, jeżeli takie powstały w związku z tymi czynnościami.

KONTAKT:

Radosław Nożykowski, Counsel | Radoslaw.Nozykowski@bakermckenzie.com

Jakub Falkowski, Counsel | Jakub.Falkowski@bakermckenzie.com

Magdalena Kogut – Czarkowska, Counsel |

Magdalena.Kogut-Czarkowska@bakermckenzie.com

Monika Gebel, Senior Associate | Monika.Gebel@bakermckenzie.com

Martyna Czapska, Associate | Martyna.Czapska@bakermckenzie.com

Warszawskie biuro Baker McKenzie powstało w 1992 r. i obecnie zatrudnia ponad 100 prawników i doradców podatkowych, co czyni nas jedną z największych kancelarii prawnych w Polsce.

Biuro warszawskie świadczy usługi prawne dla wiodących światowych korporacji międzynarodowych, jak również dla przedsiębiorstw lokalnych. Zakres naszych usług obejmuje kompleksowe doradztwo prawne i podatkowe obejmujące niemal wszystkie dziedziny prawa gospodarczego. Zdobyliśmy unikalne doświadczenie w realizacji wielu ważnych, często pionierskich projektów i transakcji.

Działamy aktywnie w organizacjach gospodarczych oraz jesteśmy zaangażowani w opiniotwórczą działalność w mediach. Oferujemy rozległą wiedzę lokalną, a także wyrafinowaną perspektywę międzynarodową.

Baker & McKenzie International to globalna kancelaria prawna zrzeszająca kancelarie prawne na całym świecie. Zgodnie z terminologią powszechnie stosowaną przez instytucje świadczące usługi profesjonalne, ilekroć jest mowa o „partnerze”, należy przez to rozumieć osobę, która jest współnikiem tej lub innej kancelarii prawnej lub osobę posiadającą równoważny status. Analogicznie „biuro” oznacza biuro takiej kancelarii. Niniejsza wiadomość została sporządzona do ogólnej wiadomości klientów i prawników Baker & McKenzie. Nie należy polegać na jej treści. Nie stanowi ona porady prawnej oraz nie powinna być traktowana jako zastępująca poradę prawną. Tego rodzaju treści mogą zostać zaklasyfikowane jako „reklama usług prawniczych” wymagająca zgłoszenia w niektórych jurysdykcjach. Wcześniejsze rezultaty nie gwarantują uzyskania podobnych wyników w przyszłości.